

ערכי תורת הגר"א

ובו מסודרים לפי נושאים אלפי לקוטים יקרים
בנגלה ובנסתר
מחיבוריו של רבינו הגר"א זצוקללה"ה ע"ד הסוד

שנת "לקוטים וערכים מהגאון מוילנא"
ה'תשע"ח

ספר זה לא הוגה אחר צאתו מבית הדפוס
ואיננו מקבלים עליו שום אחריות
אא"כ יבואו להחליפו

**ברוך אשר יקים
את דברי התורה הזאת**

בדעתנו להוציא לאור חיבורים
נוספים מתורת רבינו הגר"א
והרמח"ל בתורת הנסתר, הננו פונים
בזאת לכל אשר נשאו לבו להשתתף
עמנו מהונו ולזכות בזכות נצח.

ומובא ב'שמירת הלשון' שער
התורה פ"ו ובעוד מקומות שבעבור
זה זוכה לדעת לעתיד לבא גם חלק
זה של התורה.

הוצאת מעיינות הגר"א

©

כל הזכויות שמורות

אין לשכפל, להעתיק, לצלם,
להקליד, לתרגם, לאחסן במאגר
מידע, לסדר או לקלוט בכל דרך
ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי,
מכני או אחר - כל חלק שהוא
מהחומר בספר זה, מבלי רשות
מפורשת בכתב מהמוציא לאור.
הן על פי דין ותנאי תוה"ק והן
להבדיל על פי החוק הבין-לאומי.
ושארית ישראל לא יעשו עולה.

**את הספר ניתן להשיג
בירושלים:**

רחוב ישא ברכה 23

כניסה ב' דירה 4

טל': 02-5715943

(ניתן להשאיר הודעה בתא קולי)

**נשמח מאוד לקבל
תיקונים והערות**

בעת העריכה הסתפקנו האם ראוי לפרסם לרבים את הדברים במתכונתם וצורתם זו, והתייעצנו על כך עם הגאון רבי ישראל אליהו וינטרויב זצ"ל והגאון רבי משה שפירא זצ"ל.

והנה בעו"ה בבואנו להדפיס את הספר כבר נסתלקו שני המאורות הגדולים ולא זכינו לקבל מהם הסכמה בכתב, וחשבנו שמן הראוי לקבוע בראש הספר את המכתבים אשר כתבו לנו בשעתו.

מכתב הגאון רבי ישראל אליהו וינטרויב זצ"ל

בס"ד, ט"ו אייר תשס"ה, בני ברק.

לכ' הרה"ג יגע בתלמודו הרב ... שליט"א

באמת אחרי שהגאון ר"מ שפירא שליט"א צייר תוכן ספריך שאתה רוצה להוציא לאור בציור ברור, והוא מיחדי סגולה של דורנו, הנני אחריו כיהודא ועוד לקרא כי אין בודקין מן המזבח ולמעלה.

אמנם רציתי להעיר נקודה אחת בנוגע להליקוטים שבספרך כי אין כאן רק גיבוש של ידיעות במקום אחד לפי סדר העניינים, אלא ידוע לכל מי שמשמש בכתבי הגר"א ז"ל כי מעומק דעתו כמעט כל דבריו הם רק החוט השדרה של כל סוגיא ועל השטח לא דיבר (על כן תפסו רבים שיש סתירות בין דבריו לכתבי האריז"ל בכ"מ) והוא כדוגמת הכוכבים ברקיע שנראים קטנים מאד, לא מפני שמציאותם כך, אלא מפני ריחוקם מתפיסת העין (כידוע מפי תלמידיו ז"ל). ואם בגופי תורה כך ק"ו בהרז שבו יש חיוב כיסוי ג"כ על כן באו דבריו בקיצור נמרץ.

דוגמא להדברים ניקח ציור אחד והוא ברע"מ בא על איסור אכילת חמץ שכ' שם וז"ל דהא פיקודא דא איתמסר להו לישראל, פירוש במצרים קודם שיצאו, ע"כ. לכאור' המילים קודם שיצאו ממצרים מיותרים לגמרי כאן דהא במצרים קיימינן.

אמנם דבריו כאן עניינם במקו"א ועשירים במקו"א יעויין בפירושו לשה"ש עה"פ הניצנים נראו בארץ יעו"ש, ודבר גדול השמיענו הגר"א ז"ל בהמילים הנ"ל שהוק' לנו אכמ"ל והמבין יבין. זהו דוגמא אחד מיני אלף בכתביו ז"ל. על כן בספרך שליקטת וקיבצת דברי הגר"א ז"ל בנושאים שונים אי"ז רק גיבוש אלא ללימוד העניינים במקו"א מהעשירים במקו"א.

יהי רצון שיהי' חלקי מחלקך בעבודה זו להאיר עיניהם של המשתוקקים לדברי הגר"א ז"ל לצאת מתוך אפילה (באי הבנת דבריו) לאור גדול שנוכה להבין קצה המטה של דבריו ז"ל.

וזכות הרבים תלוי בכך וזהו כל פרי עמלך שהקרכת בשביל הציבור.

מארכו כ'ארכו אהא"ל תורה ואהא"ל
ישראל אה"ל /ינטרויב.

מכתב הגאון רבי משה שפירא זצ"ל

בס"ד

...ועוד הגדיל לעשות בלקטו אלפי ערכים

מתורת הגר"א בקבלה.

...ראיתי שכל חפצו רק להביא דברי רבותינו (בתרגום מארמית ללשון הקודש, כאשר כבר קדמוהו אחרים), ציין מקור מוצאו של כל ליקוט, ושבחו הוא שלא שינה, ואין הדברים צריכים הסכמה.

יודעני שכוונתו רצויה להגדיל תורה ולהאדירה, ונראה כי גם המעשה רצוי, להביא לידי הציבור הראוי לכך את אותו חלק התורה אשר הגישה אליו אינה קלה, ובאופן שהדברים הובאו בליקוטיו, תקל הגישה אל המקור הראשון, ובס"ד ישוטטו רבים ותרבה הדעת גם בחלק הזה של התורה, ואשרי חלקו שזכה לכך.

הארכו כ'ארכו אהא"ל תורה ואהא"ל
ישראל אה"ל /שפירא.

מכתב מאת הגאון רבי דוד כהן שליט"א ראש ישיבת חברון

בס"ד שבט תשע"ז

מה נכבד היום בהגלות אור יקרות של מאזנים לתורתו של אדוננו הגר"א זיע"א והוא הספר הנפלא של ערכים בתורתו של הגר"א בקבלה ובמחשבה אשר פותח שיעורים לכל מבקש ה' למצוא בכל נושא ונושא את דברי הגר"א המאירים עיניהם של כל העוסקים בענינים אלו. והנה עוד טרם יצא לאור הספר הזה היה אצלי לשימוש חלק מהדברים שבספר הזה והביאו לי תועלת מרובה בכל ענין שעסקתי בו, ואין לתאר גודל השמחה בהוצאת הספר הזה לאור עולם אשר דרכו אפשר להיכנס ולהשיג את תורתו של רבינו הגר"א הכתובה בקיצור נמרץ ומפוזרת בהרבה מספריו הק'. והרהמ"ח שליט"א ברוחב בינתו ובהיקף ידיעותיו עשה עבודה גדולה שהיא חכמה ולא מלאכה, להביא בכל ענין את הידיעה הצריכה בו, והצליח להוציא מכמה מילים של רבינו הגר"א זיע"א שבתוך ענין שלם, יסודות גדולים וחשובים המועילים הרבה, והעמיד אוצר בלום מתורת הגר"א בכל נושא ונושא, והוא אור גדול לכל מבקשי תורתו של רבינו הגר"א וזכות הרבים תלויה בו ובעז"ה יתקבל הספר הזה באהבה ובחיבה ויהיה לתועלת ולברכה.

י"ט ט"ז שבט תשע"ז
הגאון רבי דוד כהן שליט"א
פ"ג

בשער הספר

מבוא
לתורת הגר"א

הבהרה

החיבור נלקט במשך שנים דרך לימוד ונכתב בתחילה גם בזמן שהיה חסרון בקיאות והבנה בחכמת הנסתר [ומכל מקום בעצת גדולי תורה הוחלט להדפיסו]. בנוסף לכך לא תמיד נכתב ממש בלשונו של רבינו הגר"א אלא תורגם ללשון הקודש ונכתב בקיצור כדי שיוכל להכנס תחת 'ערכים'. גם ההערות אשר בסופם כתוב 'א"ה' נכתבו על ידי העורכים ועל דעתם ואינם מוכרעות אלא לפום ריהטא בלא עיון הראוי. [כמבואר כל זה בהרחבה בהקדמה לספר וע"ש].

דבר זה מחייב להסתכל במקור בפנים בתוך כתבי רבינו הגר"א שמהם לוקטו הדברים, ולכן אין זה ספר לימוד אלא רק 'מפתח ערכים' ו'מראי מקומות'.

אי אפשר בשום אופן לראות במערכת הערכים שבכאן, אף לא נסיון לסיכום תורת הגר"א בקבלה, גם במקומות שרוכזו כנושא, בפרט שרבים מהם הם רק קיצור וסיכום של דברי הגר"א הקצרים בלאו הכי, ויש שהם רק בבחינת 'אדכורי ליה ומדכר'.

גם אי אפשר בשום אופן ללמוד "קבלת הגר"א" מתוך הערכים האלו, כמובן למתבונן, וביותר למי שחסרים לו היסודות, ובפרט שיתכן שיש דברים שלא הובנו כראוי. ברור ללא שום ספק שגם כוונת רבינו הגר"א בכל חיבוריו היתה שיראו את דבריו רק לאחר שילמדו את דברי התנאים האמוראים והקדמונים המדברים על הענין.

בשער הספר

נודה את השם ובתוך רבים נהללנו, ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה בהגלות נגלות אור יקרות מתורתו של רבינו הגר"א זצוקללה"ה אשר כבר זמן רב הורגש הצורך באסיפת כל דבריו הקצרים והמאירים ככוכבים, שעקב היותם נסתרים וטמונים בקיצור אמרים בין השיטין של חיבוריו הנסתרים, רבים המשתוקקים אשר לא זכו לטעום מנופת הצופים. ועוד זאת אשר רבים מדבריו במקום אחד עניים וקצרים, ובמקום אחר עשירים ורחבים, ועל ידי קיבוצם למקום אחד מתגלים בעומק ובהיקף הרבה קישורי ענינים חובקי עולמות נגלים ונסתרים, משולבים עם חשבונות וגמיטריאות אשר כולם מהררי קודש המה מיוסדים.^א

עיקר התועלת מן השימוש בליקוט היא להבנה עמוקה וגילוי תמונה מורחבת ומוזאת של דברי הגר"א, וזאת בעיקר ע"י השוואתם למקומות האחרים בדבריו ובמקורם, וכן לחזרה ושינון. ויש לציין שרבים מן הערכים קשורים לתורת הנגלה ואינם מצריכים ידיעה רחבה בקבלה, ונאספו בליקוט זה רק משום שנזכרו בכתבי הקבלה של הגר"א.

יודעים דברי הזוהר הקדוש שבאחרית הימים יתגלו שערי החכמה, וכן ש"בהאי ספרא יפקון מגלותא". ודבר זה התחיל בערך מזמן הרמ"ק והאריז"ל שאז החלו להתפשט ענייני החכמה בכלל ישראל, הן אצל גדולי הפוסקים אשר מסתמכים על פסקים שמקורם בזוהר ובכתבי האר"י, והן אצל שאר גדולי ישראל מנהיגי הדורות, ובדורות האחרונים נתפרסם עוד יותר על ידי כתביהם של גדולי המוסר והחסידות. כל זה עד לדורותינו אנו שהתרבו יודעי דבר שחלקם מגלים ומרמזים קצת מהיסודות אף לכלל הציבור.^ב אך דא עקא ששומעי דבריהם אינם יודעים איה מקור כל דבר, ואינם יודעים להבדיל בין הקודש ובין הקודש - בין הדברים המוכרחים מתוך

א. ויש בזה תועלת גדולה מאד בפרט בתורת רבינו הגר"א אשר כולה רק מערכת של 'גילויים' ו'כיסויים' תוך כדי ביאור הספרים של הקדמונים, או פירושים חדשים לפסוקי התנ"ך ושאר לקוטים. ואין לנו ממנו שום 'מערכה' המסבירה את תורת הסוד מראשיתה עד סופה, כמו שעשה הרמ"ק או כמו שעשה מהרח"ו עם תורת רבו האריז"ל.

ב. יתכן להמליץ בזה את לשון הזוהר הק' (נשא קכד ע"ב): "ובגין דעתידין ישראל למיטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזוהר, יפקון ביה מן גלותא". שמהלשון "דעתידין ישראל" אפשר שמדבר על כלל ישראל, ולא רק על היחידים הזוכים לעסוק בתורת הנסתר כראוי, ואולי לכן גם דייק הזוהר בלשונו "למיטעם", טעימה המתפרשת בהלכה כדבר שאין בו שם אכילה, אף בלי לטחון הדק היטב.

דברי חז"ל שאין לזוז מהם, לבין הדברים שאינם מוכרחים, ובשל כך רבים השומעים דברים אלו ואומרים לעצמם "מה לך אצל אגדה" וכו'.

ואכן כותב בעל ה'לשם' במכתב משנת תרמ"ד (מובא בהק' הגר"ש ברעוודה זצ"ל בסוף שה"ש ח"א): "חלילה לומר השערות בחכמת האלקות, ומזקנים נתבונן, היינו ממרנא ורבנא הגאון זללה"ה, שאם שהפליא הגדיל לעשות, עם כל זה הרי אנו רואים בעליל שכל דבריו לקוחים מדברי הזוהר והתקונים", ע"ש.

ועל ידי הליקוט שלפנינו אשר הקפדנו להביא את הדברים עם מקורם, יקל על השומעים אשר אינם בקיאים בכל הכתבים, לעיין במקורי הדברים ולראות מהיכן הם נובעים.

והנה חכמת הקבלה היא חכמה נסתרת, וכשמו של ספר היסוד שלה "ספרא דצניעותא" וכמש"כ הגר"א שם בדף הראשון "ועיקר החכמה הזאת להצניע, כמ"ש 'כבשים ללבושך', דברים שהם כבשוננו של עולם וכו' דבש וחלב תחת לשונך", וגם נאסר לגלות אותה למי שאינו ראוי, ומי בדורינו יאמר זיכיתי נפשי להיות ראוי.^ג

ואמנם על דרך כלל ניתן לומר שכוונת הליקוט שלפנינו היא לתת 'גילוי' למה שנקרא 'נסתר', ועם כל זה להשאיר שם "נסתר" על התוכן. שהרי עיקר האיסור בגילוי החכמה נאמר על פנימיותה, ובזה לא יבין הלומד אלא לפי מה שהוא.^ד כי תורת הסוד נכתבה כדוגמת 'שפת סתר' הנסתרת מכל מי שאינו מכיר את הדרכים לפענוחה. וידוע שאף כתבי האריז"ל נכתבו רק בדרך משל עד שאפילו על מהרח"ו ז"ל תלמידו המובהק של האריז"ל, היה הגר"א מסופק בתחילה אם הבין את הנמשל.^ה

ג. אמנם בענין לימוד "ספר הזוהר" מובא בספר יסוד יוסף (בהוספה לתיקון יד) שההגבלות על לימוד חכמת הנסתר כגון שילמד מפי מקובל ולא מפי כתבים וכו', לא נאמרו על לימוד ספר הזוהר. [והגה"צ רבי שלמה בלוך זצ"ל אמר בשם רבו הח"ח זצ"ל שעל לימוד ספרי הזוהר אין שום הגבלה כי רובו מדרש, והיה הח"ח מעורר לכולם שילמדו כל שבת את הזוהר של אותה הפרשה, עכ"ד - הובא בסו"ס בנין יוסף שנדפס בשנת תשל"ח עם הספר יסוד יוסף].

עוד ידוע מבעלי דבר, שמי שלא טעם מחכמת האמת בשחרותו, יקשה לו ביותר להכנס אליה בזקנותו, כמו בהרבה משאר מקצועות התורה.

ד. יעויין בזה אריכות דברים בספר הזכרונות לרבינו צדוק הכהן מלובלין.

ה. כמובא באגרת הגרא"ש מאמצ'סלאב מפי דודו הגר"ח מוולאז'ין. (האגרת הודפסה בהקדמה לקל"ח פתחי חכמה להרמח"ל הוצאת הרח"פ, וכן בקובץ 'ישורון' כרך י"ט עמו' תשכ"ז, ועוד). וזה לשונו: ...רבינו הגדול הגאון הנורא ר"א ז"ל אמר עליו [-על הרמח"ל] שהוא ידע הנמשל של כתבי האריז"ל (כי הגר"א ז"ל אמר שכתבי אר"י ז"ל הוא כולו רק משל). ואמר עוד, שאיזה משך היה סובר שגם הר"ח ויטל ז"ל לא הבין עומק כוונת האריז"ל (הוא בנמשל), ואח"כ ראה במקום אחד ניכר שידע הרח"ו ז"ל הנמשל אלא שהסתירו מאד. כך אמר לי דודי ז"ל הנ"ל. אמרתי לו כנראה שכיון רבינו ז"ל זה, על דברי

הנכנס בשערי החכמה עליו לדעת שחכמה זו גנוזה בעומק ההבנה של תורת הנגלה בהלכה ובאגדה¹, וכן אמרו גדולי המקובלים, שמי שיעמיק כראוי באגדות הש"ס ומדרשים יגיע על ידם לחכמת האמת. הפתח להבנה בפנימיות החכמה הוא רק ע"י הכנה אישית מתאימה, בלימוד הנגלה שבתורה² ובקיום מדוקדק של מצוותיה. וכפי מה שיזכה האדם לטהר את לבו, לשמור את חושיו ולקדש את מעשיו, כך יזכה להארת החכמה אליו.

וכאן המקום להעיר שצריך הלומד להזהר מלהחליט שהבין הדברים, כי מי יאמר זיכיתי לבי, ושמא לא הבין כראוי. שבעתיים צריך להזהר בקביעת מעשים לפי עניני הקבלה, שדווקא משום שהם עוסקים בהנהגת הבורא ובעבודת האדם, עלול המעיין למצוא את עצמו ואת סביבתו בתוכן של הדברים, ולקבוע מעשים על פיהם. וכבר היה לעולמים, שבגין הבנות שונות בענייני קבלה, טעו התועים בדרכם רח"ל, וד"ל ואכמ"ל.

מבוא לתורת הגר"א

כשאנו באים לערוך את תורת הגר"א, אנו מרגישים עצמנו כחגבים ממש, לעומת הענק שבענקים אשר אי אפשר כלל לצייר את גודל מדרגתו וכמו שכותב החזו"א (קובץ אגרות ח"א מכתב ל"ב): אנו מתייחסים להגר"א בשורה של משה רבינו ע"ה, עזרא ע"ה, רבנו הקדוש, רב אשי, הרמב"ם, הגר"א, שנתגלה תורה על ידו כקדוש מעותד

האגרת של רח"ו ז"ל הנקרא מאמר הפסיעות נדפס בסוף ספר חסד לאברהם דפוס אמסטרדם (וכן בדפוס סלאוויטא), השיב לי בפנים צהובות, כן הדבר, שכיון על דברי האגרת הלז. ורבינו הגר"א אמר על עצמו, ב"ה גם אנכי יודע הנמשל, עכ"ל. וכ"כ הגר"ח ב'נפש החיים' שער ג' פרק ז': "מודעת שכל דברי האריז"ל בנסתרות משל הם". וכן הבאנו לקמן מהקדמת התולדות יצחק שכן אמר לו הגרי"א חבר ששמע מהגרמ"מ משקלוב שכן אמר לו רבינו הגר"א, ועע"ש.

ו. יעויין לקמיה שהבאנו מהגר"א שבאגדות הש"ס גנוז כל האורה והתורה תורת משה כל רזין דאורייתא.

ז. וכמדומה שאחת התועלות בזה שמקדימים את לימוד הנגלה בכמות ובאיכות אל לימוד הקבלה, כי לימוד הנגלה חודר לעומק עולם העשיה, ומרחיב את ראיית העין והבנת הלב להתבוננות מציאותית ומעשית.

לכך, שהאיר במה שלא הוא עד שבא ונטל חלקו, והוא נחשב כאחד מן הראשונים, ולכן חולק עליהם בכמה מקומות בתוקף עוז, וגם על הרי"ף והרמב"ם הוא חולק, ומדרגתו ברוח הקודש בחסידותו ובגודל תבונתו וביגיעתו ובבקיאותו בעיון העמוק בכל התורה המצויה עתה בידינו אי אפשר כלל לצייר את אפשרותם, עכ"ל. וידוע שרבינו הגר"א העיד על עצמו שלא היה לו ספק בכל התורה כולה על כל מקצועותיה כללותיה פרטיה ודקדוקיה, ובטרם מלאו לו י"ג שנה כבר ידע לעשות גולם עפ"י ספר יצירה.

דרכו של רבינו הגר"א בחיבוריו היא לפרש את תורת הסוד על דרך הפשט כמובא בכמה מקומות:

בתוספות מעשה רב [מהגר"י משקלוב, נדפס בסו"ס 'בית יעקב' ירושלים תרמ"ד] כותב: "ואמר הגאון מהר"ח [מואלאז'ין] ז"ל שכן דרך האר"י ז"ל לפרש הזוה"ק עפ"י חריפות, ודרך הגר"א ז"ל לפרש הזוה"ק עפ"י פשט".^ה [בהנהגות מכת"י ריז"ס אות מ"ה הגירסא: "ודרך הגאון ז"ל לפרש הנראה מפשט המאמר ודברים כפשטן"]. וכן כותב רבי בצלאל הכהן מוילנא בהסכמתו לסידור הגר"א של רנ"ה: "ונודע כי כל דרכו בקודש של רבינו הגר"א ז"ל וכ"י קדשו שע"ד הסוד והקבלה, המה ע"פ האמת ודרך הפשט האמיתי בסודות התורה כפירוש רש"י ז"ל בגמרא, וכל המקובלים זולתו, המה הולכים רק ע"ד הפלפול לבד גם בדרך הסוד והקבלה כנודע, ואין אתנו יודע עד מה וה' יתן חכמה, וע"פ דרך הסוד והקבלה של רבינו הגר"א ז"ל פשוט ומובן לכל" וכו', עכ"ל.^ט

וראה עוד בסו"ס 'תוספת מעשה רב' (סי' ר"מ, מהדורת ר"א לנדא, ירושלים תרנ"ו) שכותב שבלמוד קבלה היה הגר"א נוטה אחר הרמ"ק.

הגר"י כהנא תלמידו של הגר"א חבר כותב בהקדמה לספרו "תולדות יצחק" (בנדמ"ח ח"ג עמ' ח'): "רה"ק האריז"ל גילה על פי אליהו ז"ל חלק הרביעי מהתורה

ח. ומביא שם שהגר"ח מוואלאז'ין שאל להגר"א מדוע אינו לובש תפילין דר"ת הלא האריז"ל כתב בפירושו להזוה"ק שיש להניח בזמן הזה תפילין דרבינו תם, והשיב לו הגר"א שפשט הזוהר אינו כן.

ט. וכאן המקום לציין מש"כ בסו"ס מרגליות התורה, וז"ל: "והחוט המשולש הזה [-תורה שבכתב ושבעל פה וסודות התורה] כל אחד ואחד ניתן לדרוש בפרד"ס, הן במקרא הן במשנה ותלמוד, ואפילו בזהר הקדוש וכתבי אריז"ל שמעתי מפי הרב מהר"ל זללה"ה ששמע מפי אביו הגאון הנ"ל [הגר"א] שיש בהם פשט רמז דרוש סוד, והיינו רזין דרזין", עכ"ל.

בעל ה'לשם' כותב על כך במכתב מכת"י (להמקובל רבי מנחם מענכין, כ"א תמוס תרס"ז, שאויל): "הן אמת כי יש ויש פנימית, ופנימית לפנימית, בכל דברי האריז"ל כולן, וכמ"ש הגר"א ... שיש בכל דברי האריז"ל פשט רמז דרוש סוד, והסוד הוא מה שנקרא רזין דרזין (ע"כ מהגר"א). אבל הן הפשט והן הסוד, כולם משתמשים באותם המלות והלשונות ובאותן ענינים אשר בדברי הזוהר הקדוש והאריז"ל, ואין להם מלות ולשונות אחרות מאומה...", עכ"ל.

שהוא חלק הסוד, ורה"ג הגר"א ז"ל גילה הג' חלקי תורה שהם פש"ט דרו"ש (שהוא כל ההלכות שבתורה שבע"פ), וחלק הג' שהוא חלק הרמ"ז שהוא פשטיות חלק הסוד כמ"ש בביאורו על משלי", עכ"ל.

ובהמשך דבריו כותב (עמו' י"ד): "שמעתי מהגאון אדמו"ר [הגר"א חבר] ז"ל ששמע מהרב מענדיל ז"ל שכן אמר לו רה"ג הגר"א ז"ל אשר דברי רה"ק האריז"ל הכל בחינת משל ולא ניתן לו רשות לגלותם בדרך נמשל אז, והנה בימי רה"ג הגר"א ז"ל שהיה אחר רה"ק האריז"ל איזו מאות שנה לו ניתן דרך הרמז לגלות והוא פשוטו של הסוד וזה גם כן בטורח רב מאד שעל זה הוצרך לקצר בגילויים", עכ"ל. וקודם לכן כתב: "ובאמת מי שיגע בהם כראוי נקל לו להבין דרך הנמשל, אבל דרך רה"ק האריז"ל אחר שהם דרך הסוד אינו מובן דרך הנמשל שבהם כלל וכמו שכתבתי בפנים שהוא בחינת הזהב אף שהוא גבוה יותר מכסף שהוא דרך הרמז אבל אין ניתן להוצאה [-להשגה] כמובן", עכ"ל.

ובביאור ענין הרמז: ראה לשון רבינו הגר"א במשלי א כא עה"פ "בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר": התורה גם כן נחלקת לשתיים שהם ארבע. והם: פשט וסוד, בכל אחד שנים. בסוד הם סודות עצמן, ורמז הוא פתח השער לסודות, ו[ב]פשט הם דרש ופשט, עכ"ל. ובלקוטי הגר"א שם: "תקרא בפתחי שערים" הוא הרמז שבה מביני[ם] התחלות הסוד, והיא ההקדמה שממנה יוצא תולדות שהוא הסוד, כמו הקריאה שהיא התחלה להדיבור, "בעיר" שהוא הסוד, "אמריה תאמר" שהמאמר הוא עיקר כוונת המדבר, כן הוא הסוד שהוא יסוד התורה ותכליתה, עכ"ל. [וע"ע במשלי ז יב: פרד"ס הוא נגד אותיות הוי"ה. ורמז וסוד הוא נגד י"ה והן נקראין רעין דלא מתפרשין לעלמין].

עוד כותב הגר"א בהיכלות פקודי דף כח סוע"ד על מש"כ שם שקבורת משה היא הסוד שגנוז וקבור ברמז ע"ש: "סוד משה הוא תורתו הלמ"מ שהוא הסוד, והוא גנוז ברמז, והן הגדות שהן בש"ס, כמו המעשים דרבב"ח וסנחריב, שהן לפי הנראה ח"ו כמו דברים בטלים, ובהן גנוז כל האורה והתורה - תורת משה, כל רזין דאורייתא. וזה שבקש משה שלא יגנוז הסוד באלו הדברים, ולא ניתן לו", עכ"ל.

עוד איתא בתיקוני זוהר תיקון ע' דף קל"ט ב': "כל גיא ינשא ואיהו גימטריאות פרפראות לחכמה" והביא על זה הגר"א שם מתז"ח שפסוק זה נאמר על משה רבינו

י. עוד הביא שם (את הדברים שהובאו למעלה בנוסח שונה (בעמו' י"ז): "ובאמת עתה בעוה"ר אין אנו זוכים להבין ולהשכיל ולהשיג סודותינו הנוראים (של האריז"ל) אף קצת מהם. על כן שלח לנו הקב"ה עזרו מקודש ע"י עיר וקדיש משמיא נחית הוא רה"ג הגר"א ז"ל, לגלות חלק ג' מהתורה, והוא חלק הרמז והוא כמו פשטיות הסוד כמ"ש הוא ז"ל במשלי. אף שגם זה לא זכינו כל הצורך, אעפ"כ רצה לגלות כל האפשר לפי ערכינו, לכל איש כערכו בדור השפל הזה", עכ"ל.

שעליו נאמר 'ויקבור אותו בגיא' והוא בבינה שהיא גיא לחכמה והם הגימטריאות. נמצא א"כ שהגימטריאות גם הם בכלל 'רמז' והוא חכמת המספר. י"

והנה רבים מדבריו של רבינו הגר"א בפרט בחיבוריו ע"ד הנסתר קצרים ומוסתרים ברמזים כמו שכותבים כל באי בית מדרשו של הגר"א ונציין את חלקם:
הגר"ח מוואלאז'ין כותב בהקדמה לביאורי אגדות רבב"ח: "וקצת מן הקצת מקצת דרכי תורתו יעידו עליו חיבוריו הקדושים הרבה אין קץ וכו', בלשון צדיק כסף נבחר, מועט המחזיק מרובה, וכל אחד נדמה לו בערך הבנתו והשגתו לאסוקי כדמסיק תעלא מבי כרבא, זולת המאמרים סתומים וחתומים דלית להון פתר".
ה"חיי אדם" כותב בהקדמתו ל"זכרו תורת משה": "ויותר מזה היה חכם בחלק

יא. וז"ל הגרמ"מ משקלוב בהקדמה לספרו 'דרך הקודש' (נדפס מכי"ק ירושלים תשנ"ט):
"מצאתי ספר קדמון כתוב בתוכו וכו', דע כי כל חכמי המספר אמרו כי **חכמת המספר הוא יסוד כל החכמות** והיא חכמה מושכלת מהרה ומופתיה (-אצ"ל: במהותה ובמופתיה). והנה חכמי התלמוד גילו לנו שבזו החכמה היחל הקב"ה את עולמו ובה חתמו. ודע כי מלת חשבון נגזר מלשון 'מחשבה' והיא הצורה הראשונה הנשפעת מהנשמה המשכלת וכו', והכל בחשבון", ע"כ לשון אותו ס' קדמון, וכן הקדוש האריז"ל הלך בדרך זו כידוע בספריו. **וכן קבלתי מאדמו"ר הגאון החסיד רשכבה"ג רבינו אליהו זצוק"ל וע"ז העמיד ספריו**, אך צריך שיהא החשבון מושכל בשכל נגלה ונעלם, וע"כ הסתירו קדמונינו, עכ"ל. [וז"ל הגר"א בת"ז תכ"ו עט ע"ג על מש"כ בתקונים גימטריאות פרפראות לחכמה שאין לה סוף, **כי לכל דבר בעולם יש תכלית לבד לחשבון**, והטעם הוא שתלויין בחכמה", עכ"ל].

ועי' בדברי המבוא של הגאון רבי משה שפירא זצ"ל לכתבי הגרמ"מ משקלוב שהאריך לבאר מתוך דברי הגר"א דבכלל צירוף האותיות שנבראו בהם שמים וארץ נכלל גם צירוף ערכם המספרי והגימטריא שלהם, שגם בבחי' הגימטריא של האותיות נבראו שמים וארץ, והיינו דעצם מציאות הדברים יצאה מצירוף האותיות בבחינת תכנם ענינם ומהותם, והתפשטות גלוי מציאותם היא הגימטריא והן השית אלפי שנים, והששים ריבוא ישראל ואותיות התורה. וע"ש בסוף דבריו **ששורש חכמת הגימטריאות זו היא חכמת הרמז שהיא פתח השער לסודות כדברי הגר"א במשלי הנ"ל**.

הגימטריאות הם אחת מאבני הבנין בתורת הנסתר, והגר"א הוסיף הרחיב למעניתו, והראה את ידו הגדולה בחישוב שמות הקודש ושאר תיבות ולבאר נושאים שונים כמו ברי"ת צדק"ה ועוד דוגמאות אין ספור. ואם כי בכתבים בהם בא לפרש את דברי רשב"י בתקונים ובזהר מעטים הגימטריאות שהוסיף מדיליה, (שכן לא בא אלא לפרש). אבל בליקוטיו, וביחוד בליקוטים שעל סדר א"ב, וכן בליקוטי הגר"א מכת"י [תשכ"ג, הוצאת הגר"ש קליינרמן, ע"פ אהלי שם] יש הרבה גימטריאות אשר לא כולם פוענחו ע"י מפרשי הגר"א.

[וראה עוד בפ' הגר"א בהק' האדרא על מארי דרזין 'ואינהו בשולי כרמא', שכתב וז"ל: "שאף הקוצרים אינן מגיעין לתכליתה אלא זעיר שם בסוף הכרם וקוצרים מעט, ר"ל, שאין מגיעין אל תכלית החכמה, ולומדים בגימטריאות שהן בסוף הכרם כידוע, וגם אינם מבינים דבר על בוריו להשיג הדבר על אמתתו", עכ"ל].

הנסתר, עד שאם כל הימים דיו וכו', לא יוכלו לבאר דבריו, כי כל דבריו הם ברמזים, וצריך ביאור גדול דבריו".

הגרמ"מ משקלוב בהקדמתו לביאור שו"ע כותב על כתבי הגר"א בחכמת הנסתר: "שם גילה טפח וכיסה אלפים וכו'", ע"ש.

הגר"א חבר כותב בכמה מקומות (לקוטי הגר"א 'סוד הקרבן' עה ב', וכע"ז בעוד כמה מקומות): "דבריו סתומים וחתומים באלף עזקאין ומה' אשאל גל עיני וכו', להבין אף מקצת דבריו הקדושים והנוראים, ואכתוב מה שנראה לי כמציץ מבתר כותלא דרך אלף מחיצות".

רבי יצחק כהנא (מחבר ספר "תולדות יצחק" על פירוש הגר"א לספר יצירה) כותב שאמר לו רבו הגר"א חבר שחיבר ביאורים על דברי הגר"א הקשים, ובמש"כ הגר"א בספר הלכותים מצא רק שני דברים מובנים, והשאר לא היה מובן כלל, ע"כ. (גם אחר פענוחיו ופירושיו של הגר"א חבר, עדיין נשארו הרבה דברים סתומים וחתומים. גם בביאוריו של בנו של הגר"א, רבינו אברהם ז"ל, עדיין נשארים דברים רבים סתומים, ומצינו כמה פעמים שרנ"ה הלוי בסידור נוטה לפרש אחרת מפירושיו).

ובאמת אנחנו לא נדע עבור מי כתב הגר"א דבריו הסתומים לנו, אולי גילה טפח וכיסה יותר מטפחיים כדי שלא כל הרוצה יבוא ויטול י^י, ואפשר שכתבם רק לעצמו לזכרון י^י, או שכתבם לקראת בוא משיח צדקנו בב"א. י^י

דרכו של רבינו הגר"א בחיבוריו היא בעיקר ללקט סולת נקיה מהמפרשים שהיו לפניו, ולברר השיטה והגירסא הנכונה י^י ולקשר בין מאמרים שונים של דברי הרשב"י

יב. בהקדמת ספר "תולדות יצחק" (הנדמ"ח ע"י מכון הגר"א, ח"ג עמ' יב) כותב הרב המחבר הגר"י כהנא: "והנה מניעת הלימוד מספריו ז"ל בנסתר, הוא מחמת קיצור דבריו ז"ל באין שעור. **ובאמת לפי הנראה הוכרח לזה כי ידוע מה שהרעיש התנא רשב"י ז"ל והרע"מ על גילוי רזי תורה וכו', וזה ג"כ כוונת הגר"א ז"ל בקיצור.**"

יג. הגר"ש מאלצאן בהקדמתו למדרש רות מפליג לתאר גדולת הגר"א וכתביו, וכותב בין השאר: "ועוד איזה כרכים רזין נוראים **שנראה שרשםם אך לעצמו** בקיצור מופלג מאוד עמוק עמוק".

יד. לעיתים נראה להיפך, שיש הערות קצרות לביאור פשטים בזוהר שקשה לדעת מה הוסיף בהן הגר"א, ואחר העיון מתגלה שלדעתו הרחבה היה איזה קושי שבא ליישבו. הגר"ר שמריהו צוקרמן שהו"ל לראשונה את הת"ז עם באור הגר"א מעריך בהקדמתו בזה"ל: "דרך אחרת לרבינו בביאורו זה, להתהלך ברחבה יותר מביאורו בנגלה, מורה באצבע שרצה שיתבוננו בו כל ישרי לב", ע"ש. ונראה שכוונתו בעיקר לפירוש שעל ת"ז בדוקא, וגם שם הרבה דברים בקיצור ככל הנ"ל.

טו. וזה לשון הגר"ח מוואלז'ין בהקדמתו לספרא דצניעותא: "וביחוד בגירסותיו הנקיות אשר המציא בזוה"ק ור"מ ותקונים, חסר ויתיר וחליף משורה לשורה ומדף לדף וגם לכמה דפין.

ושאר מאמרי חז"ל, או להראות מקום לקבלת האר"י בדברי הזהר (שכאשר כתב "כידוע" הוא מדברי האריז"ל או מדברי הרשב"י עצמו). [וכן מסדר הדברים על סדר חז"ר, ז"ס, או ע"ס וכל כיו"ב, דבר שנותן מבט מקיף ובהיר ומונע את הבלבול שיכול להווצר מריבוי הפרטים].

בעל ה'לשם' כותב (בהמשך מכתבו משנת תרמ"ד שהובא לעיל): "כל דברי הגר"א לקוחים מדברי הזהר והתקונים עד שמה ששאבו כל המקובלים מדברי האריז"ל שאב הוא ממדרשי הרשב"י לבד, ולכן לא באו כל דבריו רק בדרך ביאור על מדרשי הרשב"י לבד" וכו', עכ"ל. [יתכן שמנהגו בפירושי להבליע את דעתו בין השיטין בתוך דברי הרשב"י הוא גם כדי להצניע הדברים וכלשונו בתחילת ספד"צ שהבאנו לעיל: "ועיקר החכמה הזאת להצניע, כמ"ש 'כבשים ללבושך', דברים שהם כבשונו של עולם וכו' דבש וחלב תחת לשונך"]. פעמים שהגר"א מגלה את עומק הבנת המאמר באופן שמתגלים חידושי. מ"מ ניכר מדרך כתביו שטרח להכריח את ביאוריו מתוך דברי הרשב"י עצמו ומדיוקים בלשונו, והוא על דרך שמצינו בכ"מ בש"ס "אי לאו דדלאי לך חספא לא משכחת מרגניתא תותה".

אמנם יש להעיר שאין ללמוד מדבר מסויים שביאר הגר"א, שלא נאמרו על אותו דבר הסברים נוספים בדברי רשב"י עצמו, כי אף שכבר הוסברו ברשב"י, לא נמנע הגר"א להרחיב מדיליה ולתת הסברים נוספים, שהרי שבעים פנים לתורה.^{טז}

לא יאומן ולא ישוער יגיעותיו הרבות ועצומות שהיה לו, והיה שוקל וסופר אותיותיהם, עד דאנהירו ליה עינין משמיא לאוקמי גירסא חדשה, יפה ברה איומה, עלי קו האמת נשקלה, על מקומה יבא בשלום. עכ"ז עדן לא התברך בלבבו להחליטו לאמת ברור, עד אשר חזר ויגע יגיעה נוראה בפשפוש ומשמוש וחיפוש מחיפוש רב מאד בכל הזהר"ק ור"מ ותקנים אם היא מאירת עינים שיתיישבו על ידה עוד מקומות רבות בזה"ק ור"מ ותקונים. וכאשר כן נמצא, אז הבין כי חכמת אלקים בקרבו לעשות משפטי ה' אמת כאשר צדקו יחדיו יהיו תמים מאירים ומשלימים דבריהם, ותמכה בימין צדקו וקרבה בזרוע עזו לקובעה במתניתא דיליה. ושמעתי מפורש יוצא מפיו הק' שלא מלא לבו הטהור לשנות ולקבוע גירסא חדשה בנסתרות, עד אשר האירו אל עבר פניו הטהור הרבה מקומות, ולפעמים עד מאה וחמישים מקומות יבאו שלום ינוחו מנוחת אמת לאמתה של תורה ע"י גירסתו הטהורה מהקושיות הנופלים שם, עכ"ל. [וע"ע בהקדמת הר"י משקלוב ל'תקלין חדתין' ולפאת השולחן].

וראה עוד בהקדמת בני הגר"א לביאור הגר"א יו"ד שכתבו: "אשר לא שלח יד להגיה בנגלה ובנסתר עד אשר סבב כמה מאות ראיות בלבבו והקיף כל מקומות הקשות בבבלי ובירושלמי ובהגה"ה אחת כל יקר ראתה עינו כולן נעשו ישרים למבין", עכ"ל. יש להוסיף שבידי הגר"א היו כת"י וספרים שחלקם אינם בידינו (ר' ספר "הגאון" עמ' 771-774). כידוע היה הגר"א בגלות כמה שנים, וכמו שכתב רבי שמואל לוריא זצ"ל (שהו"ל כמה מכתבי הגר"א) וכתב במכתב בתחילת ספר 'רב פעלים' לר"א בן הגר"א: "מסר נפשו בקודש להיות גולה ולשוטט בכל כנפות הארץ, לחפש ספרים ממטמונים, ולהביאם ברכה לביתו נאווה קודש".

טז. לדוגמה: טעם לשמו של ז"א שנקרא "זעיר" נתבאר להדיא באד"ר קכח ע"ב, ומ"מ הגר"א

המיוחד בכתבי הגר"א הוא שבדברים קצרים⁹ מדקדק בלשונו באופן שבמשפט אחד, בדקדוק התיבות ובמבנה המשפט, כלל כמה עניינים, עד שלפעמים ניתן להבין מתוך דבריו כמה פנים, כדרכם של דברי תורה¹⁰. מתוך מובאות שהוא מביא לבאר דבר מדברי רשב"י, וכן ממראי מקומות שציין, ולפעמים גם ממטבע לשון שמשתמש בה, נפקחות העינים לראות שכוונתו היתה לתרץ קושיא, או להראות שלא מדובר רק בנקודה המקומית כפי הנראה ממבט ראשון בדברי הרשב"י, אלא הדברים משתייכים למערכת יותר נרחבת של העולמות והספירות¹¹, או הראה שטמון בהם יסוד ושורש נוסף במערכת התורה והדעת. [ונראה שזהו מה שהתבטא המקובל הגר"ר אליהו רוגולר אב"ד קאליש, שעסק בלימוד כתבי הגר"א י"ג שנה ואמר כי בימים ההם נדמה בעיניו כאילו נעשו לו כנפיים כנשר לעוף בהם, מרוב שמחה וגיל שנפתח לבו מחידושי אור התורה שהאירו לו מדבריו של הגר"א ז"ל (כמובא בהקדמה לספר 'תולדות יצחק' ח"ג, בנדמ"ח עמ' יד)].

וכבר העריכו גדולי הדורות את עוצמת פירושי הגר"א:
 הגר"ח מוואלאז'ין כותב (בהקדמה לבאור הגר"א על שו"ע או"ח): "ואף כי דבריו קצרים, המה ככוכבים הנראים קטנים, וכל העולם עומד תחתיו וכו".
 הגרי"א חבר כותב (בפי' 'באר יצחק' על אדר"א וזאת הברכה לג טז אופ"ב): "באמת דברי רבינו ככוכבים ברקיע - כל תיבה ותיבה כולל ענין שלם וסוד נפלא כידוע דרכו בקודש".
 הגר"ר צבי הירש אורנשטיין רבה של בריסק כותב (בהקדמה לביאור הגר"א על ירושלמי זרעים): "אשר מדבריו לא יפול ארצה, וככוכבים המזהירים, אשר גם אם קטנים יראו לעיני בשר, עולם מלא יחזיקו".

הוסיף כמה הסברים בספד"צ. או "תפלת ערבית רשות" שמוסברת בזוהר והגר"א כותב כמה הסברים נוספים.

יז. בענין הקיצור בכתובותיו כדאי להוסיף שדרכו של הגר"א כשמביא לשון ממק"א, מביא ב' או ג' מילים ואחריהם **וכו'**. יתכן שלעצם בקיאותו היתה האריכות למותר, אמנם יש שביארו זאת משום שסבר שהדין של "דברים שבע"פ אי אתה רשאי לכותבן" גם אחרי ההיתר של "עת לעשות לה' הפרו תורתך" הוא רק כפי הצורך ולא יותר, ולכן אם אחרי ב' או ג' מילים כבר א"א לטעות בכוונה מיד יש איסור לכתוב עוד.

יח. וכה כותב חתנו של הגר"א ר' אורי שרגא פייבוש (מובא בפתח השער ל"תולדות יצחק" הנדפמ"ח בח"ב עמ' נג): "כל דבריו כגחלי אש, **כל דבור ודבור מתחלק לכמה טעמים** ובהשקפה ראשונה יראה עין הקורא שהמה דברים פשוטים אבל בחיפוש אחר חיפוש נוסף כהנה וכהנה, וביותר בפי' הגאון בדרך נסתר הוא כולו מחמדים אשר עין לא ראתה עדיין הדברים העומדים ברומו של עולם והוא שער ופתח לדופקי בספרי הקבלה ואין מוסרין רק ראשי פרקים לחכם ומבין מדעתו עכ"ל.

יט. דבר זה מצוי הרבה כשהגר"א כותב "והוא וכו' והוא וכו' והוא וכו'". **ואגב**, באופן זה מצוי גם שהגר"א עובר מענין לענין מעולמות לספירות לשמות ולפירושי מקראות, ועי"ז רואים כיצד הדברים קשורים זה עם זה.

עוד האריך הגר"א קוטלר זצ"ל (בהסכמתו לספר "רוח חיים" מרבי אליהו בלוק) וז"ל: "כתבו חכמי דורו וגדולי הדורות שאחריו, כי דבריו הם ככוכבים, אף שמצד עוצם רחוקם ממנו נראים קטנים, באמת הם עולמות גדולים, כי נכתבו בלשון קצרה מאוד וגנוזים בהם חידושים נפלאים ועמוקים², מלבד שהם מזוקקים שבעתיים ומבוררים לאמיתה של תורה, גם מכוונים לפי סודות העניינים כמבואר בכתבי הגר"א עצמו. ומבואר בספרי גדולי הדורות שאחריו, שבעניינים שעמלו עליהם עידן ועידנים וזכו לרדת לעומקם של דברים בחידושי תורה אמיתיים, ראו אחר כך כי מפורש דבר זה בדברי רבנו הגר"א בתיבות אחדות, ולפעמים בתיבה אחת או שתיים, וביתר שאת, ואילולי שעמדו בעצמם על הדבר, אי אפשר היה לראות את זה בדבריו, וב"ה שנוכחתי בזה בעצמי כמה פעמים", ע"כ כ^א.

ולענין הליקוט שלפנינו:

הנה אף אמנם שעל דיוק לשונו של רבינו הגר"א כתבו בנו ונכדו בהקדמתם לביאור הגר"א על הזוהר (וילנא תק"ע) "ונזהרנו מאד בלתי לשנות אפילו אות א', אפילו נקודה קטנה מכ"י ממש, כי גם כל נקודה יצא מאתו בחכמה נפלאה", עכ"ל. אך כיון שהמטרה בחיבור זה היא ללקט רק את תורתו של הגר"א בלא חכמת הקבלה היותר רחבה³, ואילו דבריו של רבינו הגר"א באים עפ"י רוב כביאור לדברי הרשב"י וחידושי מובלעים בתוך דברי הרשב"י, הוצרכנו להפריד את דברי הגר"א עצמם מתוך דברי הרשב"י. וגם כיון שדרכו של רבינו לקצר מאד בלשונו ולסתום דבריו ברמזים וכנ"ל, אילו היינו נוהגים בליקוט שלפנינו בלא לשנות כלום, היה צורך בהקדמות נוספות לפני רבות מן המובאות כדי לידע על מה מדובר, ואחרי הכל היו דברים רבים

כ. הגר"א וינטרויב זצ"ל כתב באחת מהסכמותיו: "והנה ידוע מתלמידי הגר"א ז"ל כי דבריו במושכל ראשון של האדם נראים כדברים קצרים וקטנים מאד, עד שבהרבה מקומות לא ידוע למה היה צריך לכתוב מה שכתב, וכידוע דבר זה. אמנם ידוע שמה שכתב הגר"א הוא הגדרה התמציתית של הענין ההוא, הגדרה הקולעת לעומק הענין, אבל אנו שעומדים רחוק מאד בלי שעור מהירידה לעומק הסוגיא ההיא, רואים רק את השלד של תמצית אותה סוגיה לבד. מי שזכה שמן השמים נפתחו עיניו בתורת הגר"א ז"ל, רואה שכל אשר התקרב להבין הנושא המדובר שם, יראה שהם ככוכבים גדולים מאוד ועמוק עמוק מי ימצאנו". [וכע"ז כתב במכתבו המובא בתחילת חיבור זה].

כא. ועד"ז כתב ה'חפץ חיים' בדבר הגהות הגר"א על התו"כ: "המעין יראה איך דבריו מאירים עינים ממש, ככוכבי אור נוצצין, ובמקומות החמורים שנתלבטו בו המפרשים, ע"י הגהותיו דברי רבותינו שמחים כנתינתן מסיני", עכ"ל.

כב. שבה כבר נעשתה ע"י אחרים עבודת איסוף של הענינים הן בדברי הרשב"י והן בכתבי האריז"ל.

נשארים רחוקים מלב הקורא, שאינו "מונח בענין", ולכן במקום הצורך שינינו קצת את לשונו.

בתחילת מלאכת עריכת הספר חשבנו שבכדי להביא בקצרה את תמצית דברי הגר"א עדיף לשנות את לשונו לגמרי למען ירוץ הקורא בו, אך בשלב מסוים נוכחנו לראות ששינויי הלשון בעת העמדת הדברים כערך נפרד ממקורם, משנה את עומק ההבנה ואת דיוקה, ומאז הקפדנו עד כמה שאפשר לא לשנות את לשונו הטהורה של הגר"א. ולבד מתרגום ללה"ק, נעשו עיקר השינויים רק במבנה המשפט, ואף שעדיין קיים החשש שמא השתנתה המשמעות מכל מקום העדפנו לעשות את השינויים לטובת המעיין שיוכל לקלוט הענין כפי שהדברים מובאים לפנינו, ואם שגינו בדיוק נוסח הדברים או הבנתם איתנו תלין משוגתנו.

ומחובתנו להדגיש שמכיון שדברי הגר"א המובאים לפנינו מנותקים ממקורם וגם ישנם ערכים רבים מאד שהם קצרים מכפי הנצרך לעניינם, לכן חשוב לבדוק את הדברים במקור המצויין בסופו של כל ערך, **כי רק עם הכרת הענין וראיית הדברים במקורם יובנו הדברים כראוי**. ובפרט שבהפרדה ל'ערכים' אמנם יש מעלה עצומה בכך שהיא מדגישה כל חידוש בפני עצמו ואינו נבלע בין שאר הדיבורים שבאותה פיסקה, אך מאידך גיסא כאשר הדבר נלמד במקומו עם הענין בו הוא נזכר, הרי הוא מאיר גם על שאר הדברים הנזכרים באותה פיסקה, ואילו תלישתו ממקומו והוא יושב בדד, מקלישה את כוח ההארה שלו.

והנה את כתבי הגר"א אפשר לחלק לשלשה סוגים:

א. פירוש של ספרי קודמיו, היינו, ביאורו על ס"י וספד"צ זוהר ת"ז ותז"ח, (אמנם בביאוריו על ס"י וספד"צ פעמים רבות מרחיב בביאור נושאים שהם הרבה מעבר לפירוש גרידא^כ).

ב. הגר"ח מוואלאז'ין כותב בהקדמה לביאור הגר"א לספרא דצניעותא: "אשר כל סדרי מעשה בראשית ומעשה מרכבה המסודרים בזהר הקדוש ואדרות ותיקונים וכתבי האר"י ז"ל, כלליהם ופרטיהם, הראה דרכם בקדש קדשים, נכללים ומסודרים כסדרן וכהלכתן במקור המקורות בהאי ספרא עלאה קדישא ספרא דצניעותא" כו', ע"ש. כוונת הדברים ביאר הגר"א ווינטרויב זצ"ל ב'נפש אליהו' עמ' קנב וז"ל: ... הרי בספד"צ לא מדובר כלל על פרטי הילוכי ההנהגה שבספרי הע"ח ופע"ח וכיו"ב, רק היסודות המרכזיים שבב' האדרות נמצאים בספד"צ עם ב' הגר"א. אכן, ספד"צ הוא 'ספרא' הנושא את ה'צניעותא', היינו את ההגדרה הפנימית של כל אחד מן הפרצופים, תוכן עניינו של כ"א, וע"ז סובבים והולכים כל פרטי ההנהגה בהמשכת המוחין בקטנות וגדלות וכו' המבוארים בכתבי האריז"ל. עיקר הידיעה בחלק זה של התורה אינו ידיעת ה'מפה' פרטי הידיעות גרידא, אלא העיקר הוא ההבנה במהות ההנהגות השונות ולעמוד על נקודת ההגדרה ואיכות עניינו של כ"א מהם. ובזה 'ספרא דצניעותא' הוא חוט השדרה של רזי תורה של הנהגת עולמות אבי"ע.

ב. פירוש לכתבי הקודש, או לדברי חז"ל בתורת הנגלה (כגון ס' ביאורי אגדות וכיו"ב), שבהם ה'דברי קבלה' שלא 'נתחדשו' מתוך דיוק בפסוק או מאמר חז"ל, אלא שהגר"א הביאן ממקום אחר כפירוש לפסוק, או להרחבת הענין. **ג.** לקוטים המבארים ענינים שונים שהגר"א רצה לגלות דעתו בהם. והכוונה כאן בעיקר לספר "הדרת קודש" (שנמצא בידינו מכתב ידו של תלמידו הרמ"ש - רבי משה מטלאטשין), "ספר לקוטי הגר"א" (שעם פירוש 'באר יצחק'), והלקוטים שעל סדר א"ב (שעם פירוש רבי אברהם בן הגר"א). וישנם גם ענינים שהאריך בהם בביאורו לזוהר ותקונים.

בסוג הראשון של הכתבים שבהם הגר"א מפרש את דברי הרשב"י, כבר הוזכר לעיל שהגר"א הבליע את חידושיו בתוך דברי הרשב"י. בליקוט שלפנינו ליקטנו מדבריו אף במקום שהלך הגר"א בדרכם של שאר המפרשים כאשר הוסיף דברים מדיליה בהרחבת הענין או הגדרתו, כי זה מוכיח בעליל את כוונתו להאיר את הענין באור נוסף, לפי עומק הבנתו ורוחב דעתו. וכמובן גם כשהגר"א מפרש את דברי הרשב"י באופן שונה משאר המפרשים, שאז בודאי אפשר להתייחס להיוצא מן הדברים כחידוש של הגר"א, למרות שהגר"א ראה שם את דברי הרשב"י עצמו ולא התכוון לחדש.

וכן לעיתים הגר"א אוסף כמה מאמרים מדברי הרשב"י אל מקום אחד, (כידוע דרכו של הגר"א לקשר מאמרי חז"ל זה עם זה עד שמתוכם יוצאת הארה חדשה), או שמסכם את דבריו הארוכים של הרשב"י בתיבות ספורות, ועי"ז מתבהרים הדברים ומתגלית הארה בנושא המדובר, ומכיון שעבורנו נראים הדברים כחדשים, נאספו אף הם ל'חידושיו' של הגר"א.

אכן יש מקומות שהגר"א הצמיד לדברי רשב"י תוספת קטנה ואפילו תיבה אחת השופכת אור על הענין, שהלומד חש בו רק אחר העיון. בהוספות מהסוג הזה נאספו לכאן רק אותן הערות שנכתבו (או אף נרמזו) בצורה ברורה⁷². כמו כן חידוש היוצא רק אחר התבוננות ב"מראה מקום" אליו ציין הגר"א, לא הובא כאן, כיון שאין הדברים מוחלטים.⁷³

באותם דברים שדברי הגר"א 'מובלעים' בתוך דברי הרשב"י, נהגנו תחילה להעמיד במרכז את הנקודה המחודשת של הגר"א, בשילוב דברי הרשב"י הנצרכים לשלימות

כד. הדגשות שהדגיש הגר"א בדברי הרשב"י לא נרשמו כערך של הגר"א, כגון מש"כ הגר"א באגדות ברכות על "אגרא דכלה דוחקא" שהגאולה תלויה בדוחק, שבזוהר [המובא שם בפ' ר"א] כתוב רק שהדוחק הוא לתועלת, ושכך יהיה לפני הגאולה, אך לשון "תלויה" היא הדגשה של הגר"א. ואין זו אלא הדגשה ולא גילוי מחודש בפשט, ולכן לא הובא כאן.

כה. כשהגר"א מציין כמ"ש במקום פלוני, לא חייב להיות כתוב להדיא, ויתכן פעמים רבות שזהו לפי ביאור ועומק הבנתו של הגר"א דוקא, ולכן כשלא ראינו בציונו את המפורש בדבריו, והיה נראה בהם חידוש, עשינו 'ערך' מדבריו כאילו זה מתורת הגר"א, למרות שייתכן מאד שהענין ידוע ומוסכם לכל יודעי דבר.

הענין. לאחר מכן ראינו שנכון יותר להביא את דברי הרשב"י ועליהם דברי הגר"א, באופן שהערך מתחלק לשנים, בראשיתו מובאים דברי רשב"י תקונים או זוהר ומצויין (תיק' או רע"מ וכיו"ב), ואח"כ מובאים דברי הגר"א, ובדרך זו נקל לראות מה חלקו של הגר"א וגם לשמור על הקשר עם המקור. אכן, פעמים רבות קשה מאוד לעשות זאת במסגרת 'ערכים', ומה גם שרוב הערכים כבר היו כתובים לפני השינוי. לכן ברבים מן הערכים האלו צויין בסופם אחרי ציון המקור: (בי' בתיק', בי' בזוהר, ולפעמים מחוסר מקום צויין בי' בלבד, וכל כיו"ב).

בסוג השני והשלישי של כתבי הגר"א שבהם לא בא הגר"א לפרש את דברי הקדמונים, מ"מ פעמים רבות שילב בתוך דבריו מדברי הרשב"י והאריז"ל ועוד מפרשים בלי לציין שהוא מדבריהם. מאחר ולנו, אשר ליקטנו את הערכים המובאים כאן, אין בקיאות רבה לא בדברי האריז"ל ולא בדברי הרשב"י, ואף לא במאמרי חז"ל שבנגלה, יש להניח שיימצאו דברים רבים אשר כבר מפורשים. (וגדולה מזו, ניתן להניח שבבקיאות ובהירות מלאה בדבריהם של חז"ל, רשב"י, האריז"ל ושאר ספרי המקובלים הראשונים, וסינון מיוחד של הערכים המתייחסים להגר"א דוקא, ניתן יהיה לצמצם את הערכים בהרבה ממה שמובא לפנינו).

בסוג השלישי של הכתבים בלקוטי הגר"א יש הרבה דברים סתומים כפי שכבר נזכר לעיל. כשהדברים הם סתומים ביותר ולא נתפרשו ע"י מפרשיו, לא הובאו כלל בלקט שלפנינו. כמו כן לא נזכרו החשבונות הרבים אשר חישב הגר"א (שרבים מהם הובאו בס' להגר"א ובלקוטים ע"ס א"ב, ועוד הרבה חשבונות בחלקי הקבלה שבאדר"א), כאשר לענ"ד אין לנו הבנה במשמעות העניינית של החשבונות, לבד ממקומות שלפי מיעוט ערכנו חשבנו שיכולה להיות בזה תועלת.

יש ספרי הגר"א שעיקרם הוא על דרך הנגלה אך מעורבים בהם גם קטעים בעניני קבלה כגון בספר משלי ובאדרת אליהו וכו'. יודעי ח"ן הגר"א, יכירו גם בתוך ביאורי הפשט ענינים שהגר"א אמנם כתב אותם בדרך נגלית, אבל ניכר שהתכוון לבאר ענייני נסתר או יסוד גלוי שמקורו בספרי קבלה, (בפרט בסידור העניינים ע"ד חד"ר - חסד דין רחמים, המצוי בכתבי הגר"א, וכל כיו"ב) וידועים דברי הגרמ"מ משקלוב בהקדמתו לפי' הגר"א לס' משלי ששמע מהגר"א שלא אמר הפשט בשום פסוק אם לא ידע הסוד שלו והלבישו בפשט הפסוק¹⁹. כמו כן יש עניינים שנכתבו כנגלה כגון עניני גן עדן וגיהנם, ומכיון שמקורם בספרי קבלה הובאו אף הם כאן.

כו. וגדולה מזו מביא הגרא"ש מאמצ'סלאב בהקדמתו לפי' הדר"ק על רות בשם הגרמ"מ ששמע מהגר"א כמה פעמים שאם אין הפשט מכון ממש עם סודו, גם הפשט אינו אמת. וראה עוד בהקדמת הגר"י משקלוב ל'תקלין חדתין' שכותב שכל שיטותיו של רבינו הגר"א בנגלה היו אחוזות בשלשלת הקבלה כו', ומביא ששמע מהגרמ"מ משקלוב ששמע מפיו הקדוש בעת קיבל ממנו פירוש על סדר טהרות כי כל שיטה ופירוש שחידש בטהרות לא החליטה עד שידע הפנים לפי הסוד.

עוד יש בתוך ספרי הקבלה ענינים שאינם 'קבלה' ממש, אבל כיון שאין יד כל אדם ממשמשת בספרים אלו, אם רק יש להם שייכות כל שהיא לחכמת הנסתר, וניכר שיש בהם קצת חידוש, נאספו אף הם לחיבור שלפנינו.

הגר"א בדרך קיצורו כותב פעמים רבות על ענין מסויים 'כידוע', או 'כמ"ש במקום פלוני בת"ז' וכיו"ב. לא תמיד נמנענו מלעשות ערך מאותו ענין שציין, כי לא הכל ידוע לכל. ויותר מזה, פעמים רבות הציון הוא רק על חלק מהדברים ולא על כולם, וגם לא תמיד מפורשים הדברים בציון, אלא רק מוכרחים מתוך קושיא, או הבנה יותר פנימית, ואולי אף מיוחדת להגר"א. אשר על כן אם לא ראינו שהדברים ממש מפורשים, לא נמנענו לצרף גם דברים שכאלו ללקט.

ועוד כמה הערות בענין העריכה:

א. כאשר יש כמה ערכים על אותו ענין ברוב המקרים ניתנה הדעת לסדר עריכתם, כגון, מהכלל אל הפרט, מעולם עליון אל התחתון וכל כיו"ב. כמו כן דברים הקשורים זה לזה הוסמכו זל"ז, וזאת כדי להקל עד כמה שאפשר להגיע לידי תמונה כלשהיא מצירוף של אותן נקודות שהובאו כערכים של הגר"א, שהרי אין כוונת הלקט לסכם נושאים אלא רק להסמיך ידיעות שונות ש'חידש' הגר"א.

ב. בכתבי הגר"א, יש לפעמים כפילויות בשינויים קטנים של תוכן וסגנון, ובפרט כאשר נכתבו בקשר לעניינים שונים. תחילה ניסינו לאחד ערכים דומים, אבל ראינו שיש פגם בדבר, ובפרט בגין לשונו הקצרה של הגר"א, לכן יש דברים שהובאו כמה פעמים בשינוי קצת וממקורות שונים. [ובאופן הזה גם קל יותר לגשת אל המקור, שזה עיקר תכלית הליקוט שלפנינו]. כמו כן ישנם ערכים שקשורים לכמה נושאים, במקרים כאלו הערכים הוכפלו ושובצו בכמה מקומות, עקב חשיבות הרחבת הנושא, וכדי למעט את החיפוש.

ג. לתועלת הלומדים עשינו לכל הליקוטים כותרות וכותרות משנה על אף החסרון שיש בכך שמחשבת הקורא מצטמצמת לענין הכותרת למרות שהערך מכיל משמעויות נוספות.

ד. לעיתים רבות מופיע בסוף הערך: **ע"ש**, בדרך כלל הכוונה היא שמחוסר מקום חסר בשלימות המובאה, וחשוב לעיין במקור כדי להגיע ליתר שלימות. כאשר מופיע **עש"ה**, הכוונה שייתכן שקיימת אי הבנה אף במה שהובא, ועיין שם היטב.

ה. ההערות אשר בסופם כתוב **'א"ה'** נכתבו על ידי העורכים ועל דעתם ואינם מוכרעות אלא **לפום ריהטא** בלא עיון הראוי, וזאת בנוסף לכך שפעמים רבות דברי הגר"א מתפרשים לכמה פנים כידוע. ולכן מתאים להוסיף בסופם: ועיין.

ו. הליקוט נעשה במשך תקופה ארוכה ועקב תקלות שונות יש טעויות בחלק ממראי המקומות, (עפ"י רוב זה רק שבאותו הדף צוין עמוד שונה, אך לעיתים הטעות אף בציון הדף).

לתועלת הלומדים:

פעמים רבות מופיע ערך שהגר"א העיר-האיר בו רק נקודה אחת, ורק היא שהובאה לפנינו, אך הענין כולו מתבאר בהרחבה בדברי הרשב"י. לכן כאשר המ"מ מתייחס לזוהר ותיקונים כדאי לעיין במקור הדברים כמפתח להרחבת הענין בדברי הרשב"י ושאר ביאורי הגר"א שם הקשורים לענין.

בערכים היסודיים המפורסמים כדאי לראות בשאר השמות המקבילים לערך המבוקש, כגון, בערכים השייכים ל'יסוד', כדאי להוסיף לראות גם נה"י, וכן 'צדיק', ורצוי אף "דעת", או: כגון שכינה - מלכות - נוקבא - נפש, שהם בעלי משמעויות מאוד קרובות, מתוך עיון באחד מתבאר יותר האחר, ועוד כל כיו"ב.

בערכים שהם תמצית של ענין שלם, חלק מהמובא כאן הוא לפעמים רמיזה בלבד. בערכים מהסוג הזה, הקיצור לא יועיל אלא למי שמכיר את תוכן הענין, בבחינת "אדכרו ליה ומדכר", אבל להתחיל להכיר ולהבין את הענין מתוך תמציתו, אי אפשר. כאמור לעיל גם חידושים שנחשבו חידושים בגין תיבה אחת או שתיים שהוסיף הגר"א, נחשבו כאן לפנינו כחידושים ולעיתים אף דקויות שהגר"א התכוון להם, ולכן צריך לשים לב שיש חידושים של מילה אחת שנראים בליקוט שלפנינו ארוכים בגין ההקדמה הנצרכת להם, ויש להיפך, ערכים שאצל הגר"א הם ארוכים, וכאן הם מרוכזים בתוך ערך אחד בלבד.

כמו כן אורכם של הערכים הוגבל ועל כן החידושים הקצרים נכתבו במלואם, ואילו הארוכים נכתבו בתמצית. ולכן צריך לזכור היטב שיש הבדל מהותי בין הערכים השונים, שיש אשר נכתבו כראשי פרקים, והם רק חלון קטן אל יותר מהם, ולעומתם יש הערות קצרות שנכתבו במילואן. בדרך כלל קל להכיר אם הערך מתייחס לנושא כללי או לנקודה פרטית קטנה.

עלול להיות שהמעין מחפש ערך אשר ברי לו שהגר"א כתב עליו, וגם כתוב עליו בהרחבה ברשב"י ובשאר ספרי קבלה, ואעפ"כ לא ימצאנו כאן, וזאת משום שהגר"א לא הוסיף כלום, רק ציטט דברים ידועים ממקומות אחרים, מרשב"י או משאר מקובלים ראשונים, אשר שפכו אור על המקום בו עסק בביאורו, וניכר להדיא שלא חידש כלום, שאז לא ראינו צורך להביאו²⁰. יתכן עוד שהמעין אינו מוצא את הערך המבוקש, משום שהגר"א כתב בנוסח קצת שונה והערך נמצא תחת שם אחר בעל תוכן דומה.

יש להעיר שתמה ולא נשלמה מלאכת הליקוט, ובהתבוננות נוספת בדברי הגר"א אפשר למצוא עוד ערכים נוספים, ובפרט שמכיון שדברי הגר"א קצרים ומדוקדקים

20. כמו כן לא הובאו דברים שמקבילים זל"ז, ומי שקצת מכיר את מושגי היסוד, אינו רואה שום חידוש בדברי הגר"א. דוגמה לדבר "בריה התיכון", כתוב ברשב"י כ"פ שהוא עד"א "מבריה מן הקצה אל הקצה", מונח בזה שיש כאן בחינה פנימית של קישור חלקי קומה. ולכן כאשר הגר"א כותב על א"א, על יעקב אבינו או על מט"ט שהם "בריה התיכון", הרי למי שקצת מכיר את העניינים ומדמה מילתא למילתא בדברים הפשוטים, אין כאן כל חידוש.

כנ"ל, הפוך בהם והפוך ותמצא בהם עוד ועוד נקודות אור אשר לא ראו אור בליקוט שלפנינו. ומה גם שידוע שלא כל כתביו הגיעו לידינו, וברב פעלים לר"א בן הגר"א כתב "חיבר כמו שלשים חבורים גדולים על כל חלקי הזוהר (ואמר בפה מלא שלא יבוש לאומרם בפני רשב"י ז"ל)". וידוע שהיה ארגז ספרים עם כתבי הגר"א שעלה באש, (עליו אמר הרד"ל הלואי והיה הוא נשרף תחתיו), גם בכתוב לפנינו יש הרבה דברים נעדרי הבנה לנו (כנ"ל), ואף באלו המובנים יש גילויים שיעמוד עליהם רק הבקי במכמני תורת הסוד.

כמו כן כבר הקדמנו שכל הכתוב מהגר"א הוא אפס קצהו ממה שהיה בידיעותיו בכל חלקי התורה, כמו שכותב הגרמ"מ על הגר"א בהקדמתו למשלי "ואילו האדם חיו יחיה אלף שנים, לא יכול לבוא עד קץ תכונתו, כאשר אין לשער הטיפות מן הים הגדול", וכל מה שכתב בנוסף להרחבת דברי הזוהר והתקונים וביאורם, לא היה אלא ניצוצות מאור תורתו.

ובצאתנו מן הספר הננו להודות לכל העוזרים והמסייעים להוצאת חיבור זה לאור עולם ובפרט לנדיב החשוב שתתם חלק נכבד מהוצאות הספר ובזכותו יוצא ספר זה לאור עולם, יבורכו כולם ממקור הברכות. וברצוננו להוסיף שמובא 'בחפץ חיים' (שמיה"ל שער התורה פ"ו, וכע"ז בעוד מקומות): "שנמצא בספרים הקדושים שהאדם המחזיק לומדי תורה, אף על פי שהיה עם הארץ בעולם הזה, זוכה שלעתיד ידע גם הוא את התורה וכו', ...ואיך ישמח אחר כך בחלק התורה שימצא מזומן לפניו אשר לא עמל בו בעולם הזה, ורק בעד המעט שהפריש מעמלו בעודו בחייו כו", עכ"ל ע"ש. והנה חכמת הנסתר לא רבים יחכמו בה, ונמצא שהמסייע ללימודה יזכה לעתיד לבא לידע גם חלק זה של התורה, ואין לך דבר גדול מזה.

יהי רצון שהלימוד בספר זה יקרב לעבודתו יתברך, ונזכה במהרה בימינו לגאולה שלימה ולברכת "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

הוצאת מעיינות הגר"א

**בסוף הספר יש לוח ראשי תיבות
וכן רשימה של ספרי הגר"א שמהם נלקטו הערכים**

- א. ציון מראי המקומות בספרים בעלי שני טורים בעמוד, כגון: ז"ח, הגר"א על ת"ז, תז"ח, ס"י, ספד"צ, יה"א, נכתבו מספרי העמודים לפי טורים, היינו בעמוד הראשון הטור השני נקרא ע"ב, ובעמוד השני טור ראשון ע"ג וטור שני ע"ד, (ולפעמים נכתב בקיצור: א ב ג ד). - ובספרים בעלי טור אחד בעמוד, צויין רק האות א' לעמוד הראשון ואות ב' לעמוד השני.
- ב. הדברים שהובאו מפירוש הגר"א לספרא דצניעותא צוינו לפי דפוס וילנא-הורדנא תקפ"א (כיום בהוצאת 'תפוצה'). ולתועלת הלומדים צירפנו בסוף הספר השוואת הדפים לדפוס וילנא תרמ"ה (כיום בהוצאת 'המסורה'). והדברים שהובאו מפירוש הגר"א לספר יצירה צוינו לפי דפוס ורשא ובסוה"ס הבאנו את רשימת הפרקים והמשניות של ס"י לפי סדר דפי דפוס ורשא.
- ג. ריוח בין האותיות או שינוי כתב באמצע פסקה מורה על הדגשה להסבת תשומת לב, (דבר שנחוץ במיוחד בערכים שלפנינו הכתובים בקיצור, עם דרכו של הגר"א להעמיד את הדברים על שרשם בחד"ר או נגד ד' אותיות הוי"ה). וכשהדבר חוזר על עצמו באותו ערך הכוונה היא להראות שיש כאן דמיון בין כמה פרטים באותו נושא.
- ד. מילים שהם בין גרש או גרשיים ואינם ציטוט, הכוונה שהמדובר הוא על מושג שיש לו משמעות בתורת הקבלה, או להדגיש שאין המדובר במשמעות הרגילה של התיבה, אלא המכוון למשמעות יותר רחבה.
- ה. אותיות מוקטנות הן כאשר הדברים אינם מהגר"א, אלא רק השלמת דבריו לשם ביאור או השלמת פסוק שהגר"א לרוב קיצורו הביא רק את תחילתו [וזאת על אף שפעמים הביא את הפסוק רק בשביל המובא בסופו], וגם מדברים השייכים להגר"א עצמו כשהמקורות אינם מספיק מוסמכים כגון 'עשרה כללים' 'קול אליהו' ועוד. וכן דברים ממפרשי דבריו או הערת המלקטים (המסתיימת ב-'א"ה'), ובזה בדרך כלל יש מקף ליד הסוגר הימני, כזה: (...). אמנם לפעמים מחמת חוסר מקום, הוקטנו גם מילים פחות משמעותיות מדברי רבינו הגר"א עצמם. ולפעמים הוכנסו גם למוסגר כי היו נראים פחות חשובים או שאינם בעיני קבלה אך נחוצים ומועילים, וכיון שהם דברי הגר"א עצמו אין מקף קודם להם.
- ו. פעמים רבות יש קיצורים: כגון, במקום גילוף או מילוי, כתוב או גי' או מי'. במקום תיקונים כתוב תי' תיק' או תק'. קיצורים נוספים כגון גרש במקום אות בסיום מילה, כתיבת ציון לתנ"ך או ש"ס בלי להקדים שהוא מביאורי אגדות' או מ'אדרת אליהו', ולפעמים אף רק את מספר התיקון בלי להקדים שהוא מ'תקוני זוהר' אלא מתחיל ת"ב תמ"ז, שפירשו תקון ב', תקון מ"ז וכיו"ב. ועוד כהנה וכהנה לפי הענין.

תוכן הענינים

תוכן הענינים

חלק א

נגד הספירות. נגד העולמות. נגד גוף האדם ומדותיו	
י"ג דתו"כ מחבר התורות.	כ
שייך לו' דכורא אלא שיסוד בנוקבא	
הלכה למשה מסיני	כא
תרגום.	כא
דברי סופרים	כא
מדרשי התנאים והאמוראים	כב
משנה	כב
שייכותה למט"ט, בבי"ע. היותם ששה סדרים. ששים מסכתות. מסכתות פרטיות	
ש"ס (גמרא)	כד
תלמוד. תנאים ואמוראים. חלקי הש"ס (בספירות ובעולמות). אגדות. דרכי הש"ס. מחלוקת בתושבע"פ. מחלוקת ב"ש וב"ה. אלו ואלו דא"ח. הלכה (גפ"ת). הלכה (פסקים). ההכרעה בעד"א. הלכה לעת"ל	
פרד"ס	ל
פר"ד לעומת סוד. הבחנות ביניהן. השוואות לד"א. שונות	
סוד	לא
הסוד הגנוז. כללות החכמה. סוד ויסוד. סוד בהיכלות. פשט לעומת סוד. פשט מכסה את הסוד. הבדל בין פשט לסוד בלימוד. רמז. לימוד הסוד. תועלת הלימוד. על בעלי הסוד. הצורך בלימוד הסוד. לקרב את הגאולה. הסודות לראויים בלבד ובהצנע. גילוי עריות. ספרי קבלה (ודרכם). לשונות זוהר ותקונים. בספירות ופרצופים. בנוסח כתיבה. בסודות. בכינוים לבני אדם. בכלי מלחמה	
נתינת התורה.	מא
זמן נתינתה. מה ניתן. נתינתה לישראל. מעמד הר סיני. ישראל במעמד. אש, שחורה (ע"ג לבנה). הדיברות. נתינתה מ'בריאה' מבינה. שונות	
התורה והאדם	מה
השפעת התורה על הלומדה	מה
תורה כמסייעת לעבודת ה'. חיות האדם. הנאה (כמעין). סם חיים וסם מוות. תבלין מיצה"ר. שכר עוה"ב. מה פועל הלימוד. שונות	

תורה

ענין התורה.	א
כללותה. תורה וחכמה. שמותיו של הקב"ה. מחברת שמים וארץ. קשרה עם הנבראים	
פנים של תורה (מע"ט מאלהים)	ג
מ"ט פנים. ע' פנים. מ"ט פנים וע' פנים (דו"ן)	
תורה בספירות ובעולמות	ד
תורה קדמה לעולם. תורה דרגת חו"ב. בבינה. דרגה של דעת. עד"א. ביסוד ובמלכות. התורה ב'בריאה' בדרגתה ובענייניה. בהיכלות.	
תורה ושמותיה	ו
רמזים של שם "תורה". דברים המתפרשים על התורה	
תורה נביאים וכתובים	ח
כ"ד ספרים. חלוקתם לפי ספירות	
תורה שבכתב	ט
התורה והאותיות. לומדיה	
חמשה חומשים	י
ה' חומשים נגד ש"ס. ו' ספרים. ראשי תיבות הספרים. ס' ויקרא. ס' משנה תורה. מנין סדרי התורה. פרשיותיה. מנינים	
דרכי כתיבתה	יג
צורת הכתיבה. כללי הדרוש והכתיבה	
נביאים וכתובים	יד
נביאים	יד
כתובים	יד
ספרי שלמה המלך. משלי	
תורה שבע"פ	טז
תושבע"פ - מלכות. תושבע"פ מצד מקבליה	
תושב"כ ותושבע"פ	יז
בחינות דו"ן. תושב"כ ושבע"פ וסודות. קישורם. תושבע"פ מקבלת נכללת ומגלה	
חלוקות שונות בתורה	יט

שאר שמות	
קשר עם שאר הספירות	עט
כתר וחב"ד. כתר וחכמה. כתר ובינה. כתר ודעת. כתר ומלכות.	
כתר דנוקבא. "כתר מלכות"	
שייכות כתר לאות א'	פא
א' שהיא ראשונה. כתר בגין צורתה. בשם אל"ף	
חכמה	פב
הגדרתה. ראשית הכל. רק מציאות, נקראת "יש".	
היותה נסתרת. י' - נקודה. מידותיה של ספי' חכמה.	
פעולותיה. חלקי חכמה. דברים הכלולים בחכמה.	
מקומה באדם	
קשרה לשאר ספירות	פח
חכמה ויסוד. קשרה לעניינים נוספים	
חכמה דמלכות - 'חכמה זעירא' 'חכמת	
שלמה'	פט
'חכמה זעירא' במלכות בסופה. השוואת חכמה עליונה	
לתחתונה	
שמות החכמה	צא
שמות הקודש. כח מה. כ"ח מ"ה. שאר שמות	
בינה	צג
הגדרתה (ומידותיה)	צג
ההתגלות שבבינה. כסא לחכמה. גילוי לחכמה. בינה	
במוח ובינה לבא. שביעית. אש ממים	
מידותיה של ספירת בינה	צו
"מינה דינן מתערין" (שורש לגבורה). כוללת כל	
הקומה. אחרית הכל. חירות מרע. מלך העולם. שונות	
השפעת בינה למטה	צט
התפשטותה	
תבונה	ק
תבונה שבאדם	
דברים שונים הכלולים בבינה	ק
ה' דהוי"ה, הרכבה	
שמות הקדש שבה	קא
שם אהי"ה. שם אלהי"ם. שם י"ה, יה"ו. מי - ים	
שאר שמותיה. (לפי א"ב).	קג
חשבון בינה	
השוואתה וקשריה לשאר הספירות	קז
קשרה לכתר ולג"ר. בינה - ג"ר. קשרה לחכמה. קשרה	
לדעת. קשרה עם ז"א (וחסד). בינה וחסד. קשרה לנו"ה.	

השפעת הלימוד על העולם מח
ייחוד שע"י הלימוד

תנאי הלימוד מט
מפריעים ללימוד. קנייני תורה. שהם מ"ח. תיקון המדות.
שיתוף הלב. יגיעת התורה. התמדת הלימוד. שקיעות בלימוד. שונות.
לימוד בחבורה ולתלמידים. זמני לימוד. סדר הלימוד. צורת
הלימוד. קושיות ופולפולים. תורה לשמה. כללות לימוד
לשמה. ביאור 'לשמה'. מעלת הלימוד לשמה. שלא לשמה. מקום
התורה בא"י

תורה ומצוות נז
דו"ן. תורה ומעשה. ללמוד ע"מ לעשות. תורה בין מ"ע
ומל"ת. הבחנות שונות. תורה בלא מצוות. תורה ומצוות
פרטיות

תורה ותפלה סא
השוואות. תורה דכורא תפלה נוקבא. שילוב תורה
ותפלה בעבודה. תורה ותפלה נגד הרע

התורה אחר החורבן סב
אין תורה (אין חדש). את הישן אין מבינים. התורה
בוויה. תחילת תיקון

תורה שלעת"ל סג

ספירות

מהן הספירות. ספירות הן הפנימיות. ספירות ומספר.
בלימה. מקומן. ספירות ואותיות. פנימיות וחיצוניות
בספירות

שמות נוספים לספירות סח
שמות הקודש שלהן. הרכב הספירות. סידורן
עשר ולא י"א, י"ג ע
י"ג. יחסים בין הספירות

חלוקות בהן עא
ג"ר, חג"ת, נה"י. ג"ר וז"ת. שאר חלוקות בכל הקומה.
חלקי קומה. כללן שבע

כתר עג
מידותיה של ספירת כתר עד
אין סוף. כתר אינו מכלל ה"גוף". אין השגה בכתר. אחד
- המייחד. כתר זכר או נקיבה. ב' בחינות (עתיק וא"א).
עניינים שונים בכתר

שמות וכינויים עז
על שם הקדמות. מופלא ומכוסה. עילת העילות. אין.

דעת ונוקבא קמא
מקומות הדעת קמא
ב' דעות קמב
דעת עליון והמתפשט, השוואות וקשרים. דעת עליון.
דעת המתפשט. מתפשט עד נו"ה
התגלות הדעת קמד
חלקיו ומרכיביו (ושיוכותו ל"ב) קמד
אלף אדרין שבו. דו"ן שבדעת. שייכותו ל"ב. מרכיבים
נוספים
שמות ששייכים לדעת קמו
שם הדעת אהו"ה. עוד ב' שמות. שם 'נהר'. שם 'לשון'.
שאר שמות (בסדר א"ב)
עטרין דדעת (ה"ח וה"ג) קנ
ב' עטרין. עטרא דחסדים. עטרא דגבורות. גבורות.
הבדלים במידותיהם. כפילות החסדים. ה"ח וה"ג (פרטים
בהתפשטות העטרין)
ז"ת קנג
ו"ק קנד
התפשטות של בינה בו"ק. ענינים של ו"ק. כפילויות
שבו"ק. כללותם י'. שם הוי"ה בו"ק. מידותיהם של ו"ק
כפרטים. חלוקות בו"ק
חסד וגבורה קנז
חסד קנז
יומא דכלהו יומין. חסד בהנהגה
גבורה קנט
יחס גבורה לחסד
חו"ג קס
הבדלים במידותיהם שלהם. מיתוק הגבורות בחסד.
גבורות ממותקות
ת"ת קסב
תפארת, רחמים. כולל קומה. אמצעי מכריע ומבריא.
שם הוי"ה מיוחד לת"ת. בחינת ע'
ת"ת ושאר ספירות קסד
ת"ת ודעת, ת"ת וחסד. ת"ת ויסוד הבדלים. דמיון
ביניהם (שיתוף). ת"ת ומלכות
שמותיו קסו
חג"ת קסז
חגת"ם קסז

קשרה ליסוד, 'מלך שהשלוש שלו'. ביניהן מהלך ת"ק שנים.
בינה ומלכות (ובינה דמלכות). קומה שלימה. כמלוא נימא
ביניהן. השוואות ביניהן. השפעות מבינה למלכות. ה' ראשונה וה'
אחרונה. בינה דמלכות

שערי בינה קיד
ענינים. מנינים: מ"ח, מ"ט, נ'. עיקרם של השערים מ"ח.
הרכבות וחלוקות פנימיות. מ"ב עם ז', כ"ח עם כ"ב (מ"ה עם ד'). ל"ב עם
י"ח. תקונים (ברכות בלעם). שונות. שער הנ' הגדרתו. השגת שער
הנ'. רמיזות בענין נש"ב

חו"ב קיט

הבדלים במהותם ותכונותיהם קיט
חו"ב - 'הנסתרות'

חכמה סתומה, בינה גילוי קכא
"נקודה בהיכלה" של בינה. "קוטרא בגולמא נעיין
בעזקא" תקונא חמישאה

התכללותם כאחד (י"ה) 'רעין דלא מתפרשין'. .. קכב
"הבן בחכמה וחכם בבינה" (ס"י). 'הבן בחכמה וכו'
באותיות. זוגי 'אבא' ו'אימא'. השפעת חכמה על בינה.
כינויים משותפים. אלף ואלף. במערכת הספירות. בינה
עושה גילוי לחכמה למחשבה (ולאמירה). גילוי באדם.
בידים ואצבעות. גילוי בדרך פתיחה והתפשטות. בינה
נותנת צורה. בינה מפרטת (כמות). שונות

כח"ב, ג' ראשונות קכז

ג"ר שמעל י"ס קכח
כח"ב - ג"ר קכח
ראשים לז"ת. הקבלות (השוואות). נסתרים בלא גוף.
נכללים כאחד. התפשטותם. פעולתם, תפקידם. באדם.
שונות

חב"ד קלד

כללים שונים. חב"ד באדם. דברים שהם נגד חב"ד.
רמיזות לחב"ד וחשבונות

דעת כספירה קלג

דעת מהותו. התפשטות בינה. יסוד של פרצוף עליון. פנימיות ז"ת.
ה"ח וה"ג. דעת במקום כתר. אינו ספירה לעצמו [מלגאן]. כולל
ג"ר וכן ו"ק (ומחברים). חו"ב חו"ג

תפקיד הדעת קלו
כמכריע ומחבר. הדעת בזוג

מידותיה של ספירת דעת קלח
התחלפות והיפוך בדעת. נוטה לשמאל (לדיון)

דעת - בינה קמ

דעת ויסוד קמ

ספירת מלכות

מלכות כספירה (וקשרה לא"ס) רו

יציאתה לעולם ושרשה. תכלית, 'סוף מעשה (במחשבה תחילה)'. עלייתה (בזה ובבא). לעתיד לבוא 'לראש פנה'

מקומה והרכבה רח

רביעית שביעית ועשירית. רביעית. שביעית. עשירית. הרכבה ובחינותיה. דברים שיש בה. גוונים שבה. ביאור בהא דל"ל מגרמה כלום. תועלת ההעדר, שהכל בה. עוד בענין 'לית לה מגרמה'. מורכבת מדברים שמעליה וכוללתם. אי-העשיה

קשרה לספירות ריג

כתר מלכות. מלכות וג"ר. מלכות וחכמה. מלכות נקראת 'חכמה'. למה נקראת 'חכמה'. 'חכמה' בירידתה לבריאה, 'חכמת שלמה'. מלכות ובינה. מלכות ודעת. מלכות וז"ק (ז"א). עטרת בעלה. מלך ומלכות. משלימה ו"ק ל' וכוללתם. ג' 'עדרי צאן' רובצים עליה. מלכות ויסוד. מלכות דאצילות ובי"ע. מלכות וסט"א

מלכות בהנהגה ריט

הנהגה שע"י מלכות בכללות. פרטים שונים בהנהגתה. השפעת מלכות עלינו. השפעתנו על המלכות. חסרון במל' בגין חסרון באדם. עניני מלכות בעולמנו. ל' מעלות

מלכות שמותיה וכנוייה (כולל סדר א"ב) רכא

ה' אחרונה. משלימה את יה"ו. ה' בגין ו' בעלה. י' ה' זעירא. ה' בהתקשרותה לבי"ע. ה' אחרונה לעומת אדני". שאר שמותיה. רמיוזותיה באותיות

פרצופים

רדל"א - מלכות א"ק. רלד

עילת (כל) העילות

רדל"א (עתיק) רלה

הגדרתו ומקומו. ראשים של רדל"א. שמותיו. קשרו לתחתונים, חלקו בהנהגה

פרצוף א"א - ע"ק רלז

בחינת גילוי שבו. כתר של אצילות

ג' רישין רלח

שונות

גלגלתא (דא"א) רלט

תקוני גלגלתא. אורא. קרומא דאורא. מתקוני גלגלתא. ענינו (חלק מקומה). מוחא סתימאה. שורש כל התחתונים. נוקבא ושורש גבורה במו"ס. תיקונים במו"ס. שונות. גלגלתא ומו"ס

נצח והוד קסח

נצח קסח

הוד קסט

נו"ה קע

היותם כאחד (מושרשים בי"ה). "מעלה מטה". תפקידם המשותף. דברים המיוחסים לנו"ה. שמותיהם וכינוייהם (לפי א"ב)

יסוד קעד

ענינו קעד

מה הוא היסוד. היותו כללות. "לית ליה מגרמיה". רקיע. גבורה (שמאל) של יסוד. ב' בחינות. (מתחלקות לדו"ן). דברים שבו. ברית, רמ"ח. סודות, זכרון, גלגול ועוד. מקומו בין הספירות. עוד מידות של ספירת יסוד. תפקידו בהנהגה והורדת השפע. עלייתו לאו"א לקחת שפע. מבדיל מכריע ומחבר. מייחד. הנהגה והשפעה למטה. "צדיק יסוד עולם" (משלי י כה). צדיק בעולם התחתון. יסוד והתחתונים. יסוד ועטרה ('פום אמה'). מלכות דיסוד (מלבד עטה"י). העטרה אינה נמנית לעצמה. גילוי שעל ידה. העטרה - כתר לנוקבא. עטה"י - חכמה דמלכות. יסוד דנוקבא

יסוד ומלכות קפד

ב' סוגי כלליות. זכר ונקיבה. דברים שוים ביסוד"מ. השואות שונות. יסוד ויצירה. השפעה מיסוד למלכות. יסוד זכר בנקיבה - זווגם. תו"כ מחברת תורות - יסוד בנוקבא. היסוד - מבוע דלא פסק (ולא פריש) מבירא.

יחסו לשאר הספירות קפו

יסוד וחכמה. עולה לחכמה (לקחת טיפין). יסוד ובינה (יתום מאמו). יסוד ודעת. חיות היסוד בדעת. השואות בין יסוד ודעת. יסוד בעליון - דעת בתחתון. יסוד ות"ת. השואה ביניהם. שיתוף ביניהם. גוף וברית כחד חשבינן. עוד בענין 'גוף וברית כחד'. השפעה מיסוד למלכות. יסוד ונו"ה (וחו"ב). יסוד ומלכות

שמותיו (מעורב עניינים רבים שביסוד) קצב

סוד ויסוד (הרכב השם יסוד"ד). 'נהר' ביסוד ונקרא 'נהר'. "חי" מצד החיים. ח"י מצד חשבון י"ח. שמות שהם ע"ש היותו כולל. שאר שמות (לפי א"ב)

נה"י רא

מידותיהם של נה"י ותפקידם. נה"י ביחס לחו"ב. נה"י ביחס למלכות. שמות של נה"י. שונות

נהי"ם רד

חג"ת לעומת נה"י רד

הבדלים בהנהגה

קשרם בספירותיהם. קשרם ביצירתם. יחסם בהתגלותם. בניינם, הרכבם. שותפותם במעמדם. השוואת מידותיהם. השפעה ביניהם. י"ב שבזו"ן

עולמות

כלל העולמות (א"ס) רעט

אור קדמון רעט

אדם קדמון ואורותיו. רפ
אין סוף

עולמות אבי"ע רפא

עניינם ומעמדם בעולמות. דברים שנגד אבי"ע. שונות

אצילות רפג

ענין עולם האצילות. השגה באצילות. שמות אצילות. אצילות ובריא

בריא יצירה עשיה רפה

עניינם. בי"ע - מט"ט (וכרובים). בי"ע ביחס לנר"ן. שונות. השוואות בעניינם. בענין טוב ורע. נר"ן ורוחניים שבבי"ע. נגד מציאויות שונות בעולם. בנושאי הנהגה שבעולם. בי"ע באדם ובעבודתו. בעבודתו. ס"ם נגד יצירה ועשיה. אמה עבד ושפחה. כסא בי"ע. אימא מקנא בכסא. כסא ד"ו מדרגותיו ומעלותיו. כסא הכבוד (ל"כבוד"). כסא בשם 'אלה"ם'

בריא רצא רצא

'בהמות' דבריא (אלף). קרבת בריאה למלכות דאצילות, (בה מקנת אימא). תורה בבריא. שחר ועונש בבריא

יצירה רצג

פעולות יצירה (לצייר, להנהיג)

עשיה רצד

שכינה

שכינה בעולם העליון. הורדתה לארץ. מקומה בארץ. שכינה שהיא כלל ישראל. השכינה והאדם. עיקר מקומה בצדיקים. תנאים להשראת השכינה. השפעת האדם על השכינה. השכינה והתפלות. פגם בשכינה (גלותה). שמותיה

נרנח"י

נפש רוח ונשמה שה

דיקנא דא"א ותקו"ד רמד
מוצאו ודרגת חכמתו. יקירו דיקירותא. שונות. תקוני דיקנא (א"א וז"א). י"ג תקוני דיקנא. מול 'נוצר' ו'נקה'. תקון י"ב וי"ג

פרצוף אבא רמו

פרצוף אימא רמו

יחסה לז"א ו"ק. שמות שבה וכינוייה

פרצופי אבא ואימא רמח

הקומה בלא או"א. חיבור זווג או"א. הבדלים לגבי עצמם. הבדלים לגבי תחתיהם

ישסו"ת (או"א תתאין) רנ

ישראל סבא ותבונה. ישראל סבא שהוא עד"א יעקב

עד"א רנא

עד"א דעת. קומה שלימה. מידות של עד"א, תכונות. מכרע, ימין ושמאל כאחד. עד"א ויסוד. שמותיו (ושאר שמות שבו). שם 'מלא'. שאר שמותיו. שמות שבו. פעולותיו

פרצוף זעיר אנפין רנה

יצירתו ומקום עמידתו. עניינו. ז"א שם הוי"ה. ספירותיו ו' או ט'

מוחין רנו

מוחין בו"א (ד'). נתינתם והתפשטותם. תפקידם. תקוני דיקנא דז"א. פעולותיו לנוקבא. שמותיו

פרצוף נוקבא

השותפים בבניינה. שלבים בבניינה. הרכבה. תיקוניה. מקומה העיקרי. דרגותיה. ד' מקומותיה בדרגותיה (רביעית לכל ג' דז"א). נוקבא בבריא. התייחסותה להיכלות דבריא. קשרה לדכורא (תלויה בז"א. הדברים שמקבלת מז"א. קשרים שונים עם ז"א)

מידותיה של נוקבא (גם שמות שבה) רסח

היותה כפולה. הסיבה לכפילות. גילויי הכפילות. היותה פרוסה. היותה מסטרא דשמאל. בחינת היפוך שבה. מידות נוספות. בעצמותה. במצביה השונים. בצורת בנייה. מפעולותיה שמותיה. ררב

הוי"ה אדנ"י שבנוקבא. רמיזה באותיות. אות ה'. באותיות נוספות. נוקבא דסט"א

נוקבא כלת משה רעד

כלה - הלכה

ב' נוקבין - לאה ורחל רעה

זעיר ונוקביה (זו"ן) רעה

שמות וכינויים

כינויים שמא

עניינם, כללי הכינויים, כינויים פרטיים, קדוש ברוך הוא.
הכינוי כו"ו, שאר כינויים

שמות שמו

שאינם נמחקים שדמ

שם אה"ה. (שם הראשון של ע"ס) שדמ
מורה על כתר (ובינה), א' כתר עם שאר השם.
משמעויות נוספות והרכבות

שם הוי"ה שמו

ביאור השם, שם של ז"א, אמונת ישראל, קשרו לו"ק
ועד"א (פרטים), כל השמות תלויים בהוי"ה, היותו
כולל, התגלותו, באור אותיותיו, זכרים ונקבות, קוצו של י',
ב' ההי"ן, ה' אחרונה, גילוי בדברים שונים (לפי אותיותיו
הפשוטות), נגד חבת"ם, הנסתר והגלות, רמזותיו
לדברים שונים, סידור אותיותיו, לפי סדרו, סידורים נוספים,
שם הוי"ה במילואו, ניקוד שם הוי"ה (וצורת אותיותיו),
צירופי שם הוי"ה, כללים בצירופי הוי"ה, פרטים בצירופי הוי"ה,
חישובים נוספים, י"ה של הוי"ה, י"ה עם הוי"ה, ג' ז' י"ב, י"ב, י"ק,
אותיות י"ה משם הוי"ה, י"ה נגד ג' חד"ר שבכ"מ, דברים
הנכללים בה"ו, ו' של הוי"ה, ה' אחרונה, על מה מורה ה' אחרונה,
קשריה לה"ו, השוואתה לה' ראשונה, שונות, ה' אחרונה -
אדנ"י, מלכות דז"א כתר דאדנ"י, פרטים נוספים, השוואת הוי"ה
לשם אלהים, חילוף הוי"ה - מצפ"ץ, שם אי"ה, שם
אי"ה או"ה, א"י"ה, א"י"ה, דרכים נוספות

שם אדנ"י שסה

עניינו של השם, שליטה של נוקבא, שייכות לשם הוי"ה, חלוקת
השם לאי"ן וד', הוראת אותיותיה, הניקוד כמו יהו"ה,
היותה דין ומיתוקו, י' של אדנ"י, השוואת אדנ"י להוי"ה,
כתיבה וקריאה, השוואה באותיותיהם, שיתופם, שם השילוב, י'
ראשונה ואחרונה שבשם השילוב, השוואת אדנ"י לה' אחרונה,
רמזים שונים, חשבון אדנ"י, לפי אותיות אדנ"י, אחורי אדנ"י (=)
קכ"ו), במילוי אדנ"י, צירופי אדנ"י, אהי"ה הוי"ה אדנ"י,
עניינם, שונות

שם אלהים, (שם של ה' אותיות) שעד

כח בהנהגה והשגחה (הטב"ע), בעולמות הנפרדים בי"ע,
נבראים שלהם שם 'אלהים', ניקוד שם אלהים, השוואת
הוי"ה עם אלהי"ם, הבדלים, דימויים, אלהים בשם הוי"ה, 'שמא
שלים', הוי"ה אלהי"ם, הוי"ה אלהי"ו, אדנ"י הוי"ה אלהי"ם,
אלהי"ם - הרכב השם, אלה - מי, אל - הים, א - להים, מלא-יה
(הי), איה-לם, אלים-ה, אם-להי, אמה-לי, אלי-מה, צירופי אלהים,
חשבונות בשם אלהי"ם, שם "אל", בחו"ב, בחסד, בנוקבא.

נר"ן באדם (נגד בי"ע והדומה), הופעתם באדם, השגתם,
צומחת חיונית משכלת, מוצאם ומקומם, עניינים
בדרגתם (גם בדברים נוספים), מצב נר"ן בגין חטאים

נפש שח

הנפש, הופעתה באדם, כוחות עליונים נתפשים, הנפש
במנוחה, גוף ונפש, שונות, סוגי נפשות, נפש שיתופא
דגופא, מהי נפש שיתופא דגופא, דמיונה לגוף, קשרה עם הגוף,
קשרה עם הרוח

נפש ורוח שיא

היותם בחי' דו"ן, הופעתם באדם, נו"ר בפעולותיהם,
קישורים בין רוח ונפש, נו"ר בעבודת ה', תקון הנפש
(ע"י הרוח), נו"ר בדברים שאינם אדם

רוח שיג

דרגת "רוח", האדם עצמו הוא רוחו, רוח ונשמה, שונות

נשמה שטו

שורש הנשמות, מקום הנשמה בשמים, יציאתן,
מדרגות הנשמה, שמותיה ומידותיה של הנשמה, זמן
כניסתה באדם, הנשמה אינה באדם, מקומה בגוף,
תנאים לשרייתה, עלייתה בלילה, מסתלקת בחטא, גוף
ונשמה (כללי), זכר ונקבה, קשריהם בתקון האדם, נוגדי
הנשמה, תפקיד הנשמה באדם, מה לעשות לתועלת
הנשמה, נשמה יתירה, נשמה ביציאתה מהגוף, נשמות
אחר שובן למעלה, שונות

חיה - נשמה לנשמה שכג

יחידה שכג

מלאכים

מצבם וייעודם שכה

מלאכים (וישראל) שכו

קבוצות מלאכים, שמות פרטיים, ארגמ"ן, מיכאל,
גבריאל, רפאל, אוריאל - נוריא"ל, אכתריא"ל, שאר
מלאכים, מלאכים לצד הרע

מטטרו"ן שלב

כלל בי"ע, קשריו עם שאר המלאכים וצבא השמים,
מט"ט והשכינה (גוף לשכינה -משפטים צד ב), משמש
לצרכי קוב"ה ושכינתיה, "שמי בקרב" (ט"ט רמז"ן),
עד"א ו"ק, יסוד, עד"א ו"ק, יסוד (עטה"י) - משפיע, מטטרון
והחיות, חלקו בהנהגה, נבנה ע"י התחתונים, פעולתו
בתחתונים, גלגלים ויבוס' על ידו, מטטרו"ן נוריא"ל, שמו
וכינויו, שמו, כינויו, שר הפנים, שונות

המחשבה, שם לל"ה, שם המרגלא (יתרו צב ב), אה"ה הוי"ה
אה"ה, אדנ"י צבאו"ת הוי"ה אה"ה, 'אל' מסתתר בשפירר חביון, כללים
שונים). שונות.

אדם

ציונים לערכים תיז

אדם דבי"ע תיז

נברא אחר כולם. קושר שו"א וכו' תלויים. האדם כלל הכל.
אד"ם - הוי"ה = מ"ה. 'עולם קטן'. התגלותו ב'היכלות'. כוחות
כוללים. דרגותיו. הגדרתו. מצביו הרוחניים. שונות. אדם וזמן,
ובע"ח

יצירתו הרכבו והתפתחותו (ברוחניות
ובגופניות) תכב

יצירתו תכב

שנים ואחד. היסודות ביצירתו. רוחניותו ביצירתו. בצלמו בצלם.
ג' שותפין באדם. טיפת יצירתו, מ' יום. העיבור (הריון).
העיבור. חדשי ההריון. עיבור לידה (ולד) יניקה ומוחין. ולד.
מרכיבי אדם. אמ"ש באדם. שונות. התפתחותו. תחילת החיים.
משנת י"ג. עשרים עד זקנה. חלוקת תקופת כל החיים.
נרנח". כוחות שבאדם. שונות. שייכותו לאותיות א"ב
ולשמות הקודש. שמותיו (אדם ועוד)

זכר ונקיבה (איש אשה). תלב

הבדלים בין זכר לנקיבה. דינא קשיא ודינא רפיא. זכר בתנועה, נקיבה
במנוחה. זכר קמוץ, נקיבה פתוחה. זכר כלל (ואיכות), נקיבה מפרטת
(כמות). נקיבה תלויה בזכר. התקשרות דו"ן והתכללותם
זב"ז. נקיבה נכללת בזכר. הנקיבה, שמותיה. אשה

איש ואשה תלו

שם איש אשה. איש בעל. קשרי נישואין. קושי הזוג. "כי
יקח איש אשה". נישואים כהלכתם. התייחסותם זל"ז. נתינה
מאיש לאשה. ברכות שבגין האשה. קשר קרובי משפחה.
השפעת הורים על ילדיהם. תועלת ילד להוריו. שונות באבות ובנים.
שאר קירבות

גוף האדם ואיבריו - כללי. תמב

גוף לבוש לפנימיות. גוף בעוה"ז ובעוה"ב. גוף ונפש. גוף
מסייע לנשמה. כלל האיברים. קשרים בין האיברים.
רוחניותם. חלוקה לפרצופים וספירות. הראש והגוף

ראש בטן גויה תמה

ספירות ותכונות ברב"ג. אמ"ש ברב"ג. תפקידי רב"ג. חלוקה
לפנימיים וחיצוניים. איברים פנימיים. חלוקות נוספות.
הקצוות והאמצע. חלוקות של ד', ו', ז', ח', י"ב, כ"ב, כ"ד, ל"ב. שונות.

אל עליון. אל אלה"ם וכו'. אלוה (ונוספים עמו). צבאות.
בדעת, ובנו"ה. שונות. שם שד"י. משמעות שד"י. שד"י - ש' ד'
י'. חשבונות של שד"י. שד"י שם נוסף

עסמ"ב - ד' מילויי הוי"ה שפח

שם ע"ב (שאינו 'ויסע ויבא ויט') שפח
על בסיס ח' (חס"ד). על בסיס ו', י"ב. חשבונות נוספים
שם ס"ג. שפט
ג' יודין. ס"ג = ל"א (י"א"י) ל"ב נתיבות (שאר השם).
שם ס"ג ושם מ"ה. שונות

שם מ"ה שצא

"שקיו דאילנא" (כ"ה ב'פתח אליהו'). 'שם המחשבה',
מיוחד. יחס יו"ד ה"א וא"ו ה"א להוי"ה. מ"ה מאיר להוי"ה.
י"ד - עשר עם ד'. שם מפורש של י"ב י"ד. שייכותו לנוקבא.
שונות. חילוקים בשם מ"ה. חלוקתו לע"ס (ה' כנגד ה'). אלפי"ן
שבו. ג' אלפי"ן. א' שבאמצע וא"ו. ל"ב וי"ג בשם מ"ה. רמזיות
שונות

שם ב"ן שצו
מ"ה וב"ן

"כללי השמות" (ע"ב, מ"ב, כ"ב, י"ב) שצז

שם ע"ב של 'ויסע ויבא ויט' שצז
מ"ח שבשם ע"ב. ניקודו. התחלקותו. וה"ו אנ"י וה"ו

שם מ"ב ת

מעלת שם מ"ב. נשרש בג"ר בדעת. שם מ"ב שהוא
גבורה. הרכבו והתחלקותו. בהוי"ה (יה"ו). כ"ב י' י', ל"ב י'. ג"פ
י"ד. ס' וב' אודנין. השואת שם מ"ב לשם ע"ב. דברים
משותפים. ו' (ז') נגד ח' (י"ב). ע"ב מ"ב מי עליון. ע"ב (דכורא)
עליון. מ"ב עליון. (פר' תרומה ות"ז עב א). מ"ב וע"ב בענין אחד
(רמזותם במנורה)

שם אבגית"ץ וכו' תו

מבנה השם. חשבונות בשם. חלקים שונים משם
אבגית"ץ וכו'

שם כ"ב תח

שם י"ב תח

ג' הויות ומלכות המשלמות. שונות

שאר שמות תי

שם המפורש. שם אהו"ה. שם אהו"י. שמות נוספים לפי
א"ב ("אדון כל הארץ", שם אובו"ה שם ה'שמינית', שם אכד"ט"ם,
"אכתריאל" ה"ה הוי"ה צבאות", אנ"י וה"ו, שם בוכ"ו, ב"ה, שם ב"ט,
שם ה"ו, שם הווא", שם וה"ו, שם טפטפי"ה, שם י'א'י'א', שם
י'א', שם יאעה"ה, שם י"ד, שם י"ה, שם יי"ה, שם יו"ו, ייהוה"ו,
שם יו"ד ו"ו, שם יל"י, שם כ"ח, שם כל"ך סעפ"ה יאעצ"ה, שם

עניינו תקז

נוקבא. בחינות שונות. המשכן נגד עליונים

חילוקי מקומות במשכן ובמקדש תקט

היריעות. קרשי המשכן. קדש הקדשים. בינה כוללת ג"ר.

בחינת נוקבא

כלי הקודש תקיא

הכלים וחלוקות בהם. הארון. כרובים. דרגתם. צורתם.

כנפיהם. המנורה. בינה (שם מ"ב וע"ב). מנורה ושלחן. קשר

למלכות. השלחן. מזבח הפנימי והחיצון. מזבח הפנימי. מזבח

החיצון. השואה בין המזבחות. הכיור וכנו

כהונה ובגדי כהונה תקיז

כהנים תקיז

דרגות בכהנים. כהן גדול. כה"ג, סגן, כה"ד. הכהונה (כ"ד).

מתנות כהונה

בגדי כהונה תקיח

בגדי זהב ובגדי לבן. בגדים פרטיים. חשן ואפוד. אורים

ותומים

הלויים תקכ

שירת הלויים

קרבנות תקכא

סוד הקרבן. קירוב - חיבור, דעת. רמזי קרב"ן. תקוני הקרבן. מזון

לקדושה ולס"ט"א. שחיטתן בצפון. ההקרבה. סוגי הנקריבים.

הקרבנות לסוגיהן. חלוקתן לד'. קרבן תודה. שונות. עוד סוגי

קרבנות. מוספין. קרבנות המועדים. הלחם שעל השלחן.

הקטורת. פרה אדומה

מקדש תקכב

חילוקי קדושות (שבמרכז המקדש) תקכב

מירושלים ולפנים. מהר הבית ולפנים

המקדש, בניינו ודרגתו. תקכט

בניינו. דרגת המקדש. נוקבא. בסוד הדעת. גילויי שמות הקודש.

מקדש ראשון. בית ראשון ושני. ג' בתי מקדש. השפעת

המקדש. שמותיו. עניינים שונים במקדש. חילוקי

מקומות. העזרה. האולם והעמודים

מצוות

ענין המצוות תקלה

מצוות והוי"ה. מקומן בעליונים. ציווין. הצורך במצוות.

אופן קיומן והכוונה. מצוות ותורה. תרי"ג. חשבונות ורמזים.

מצוות מדרבנן. מ"ע (ימין) ומל"ת (שמאל). מ"ע

חלוקה לרמ"ח. הפרקים שבגוף. נקבים שבגוף. שרטוטים שבגוף. לבר מגופא

הראש וחלקיו תנ

הראש-הגלגלת. חלקי ראש (ונקביו). המוח. שורש ונביעה

של הגוף. בסוד חכמה. ג' שהם י"ב. קרום המוח ואירון. מוח

ולב (וריאה). חכמה ובינה והצטרפותם זל"ז. מוח ולב - כל הגוף.

כח שריפה במוח ובלב. מוח לב ריאה - חב"ד יה"ו. השערות. כללי.

בחינת דין. שערות הראש. השוואות בין שערות ראש וזקן. שער

אשה. שער תחתון. הפנים. המצח. העיניים. העין חוש הראיה.

בחינתם בחכמה. בנצח והוד. בתפארת ומלכות. עינים של מעלה.

חלקי העין. גווני העין. סגירה ופתיחה בעינים. שונות. שמות ורמזים.

האזניים. חוש השמיעה. דרגת בינה עלאה. אינן בו' תקוני גלגלתא.

שונות. החוטם. חוש האף. דמיונו ליסוד (עד"א). ב' נקביו. חוטם

פה - דו"ן. החיך והגרונ. הפה. סוף חושי הראש תחילת הגוף.

"פה מלכות" (פתח אליהו). הפה וחלקיו. נקודה. שונות. השיניים.

הלשון. דרגת דעת ויסוד. הזקן

איברי גוף חיצוניים תעא

הצואר (גרונ, קנה ושט). קנה ושט. גרון. השדרה. הזרוע.

הידיים. ידים בגבורה וביותר יד שמאל. חו"ב שבידים. הגילוי שיש

בידים. פעולות הידים. האצבעות. פירוט האצבעות. עשר, חמש

כנגד חמש. פרקי היד (י"ד [ז"ח רות פז ע"ב (ד"ל קו א)], כ"ח).

אצבעות עם הפרקים. הצפרניים. ידו"ר. הרגליים. אחיזת

הס"ט"א. השדיים. הטיבור. טבור בספירות ופרצופים. טבור בגוף

האדם ובעולם. אבר היסוד

איברי גוף פנימיים תפ

הלב. מרכזי במבנה הגוף. מרכזי ברוחניות. מרכז המידות. ברית הלב.

ל"ב אח"ד. "בינה לבא" (מקום שריית חכמה). ב' בחינות שבלב. קשרו

עם שאר האיברים. לב וריאה. מלך במלחמה. הדופק. הבטן.

הריאה. ריאה ושאר איברים. מרה כבד טחול. המרה. מרה

סתם. ד' מרות. מרה עם כבד וטחול. הכבד. כבד וטחול. יותרת

הכבד. הטחול. הטוב שבטחול. תחתית הרע. המעינים. הכליות.

יועצות. הכנות לזרע (עם הביצים). הביצים. (ע' לעיל בסמוך כליות

וביצים). אבר היסוד. צינורותיו והנקב. פעולות היסוד. תפקידו. דרכי

פעולתו. העטרה. יסוד ועטרת היסוד. המעלה הרוחנית של היסוד והעטרה.

רמזים. ברית הלשון וברית המעור, (וברית הלב). שמות נוספים.

שערות שע"ג הברית. הרחם. יסוד ועטה"י דנוקבא. הדלתות.

הזרע. מהו הזרע. המשכתו (מן המוח). הגניזה ביסוד. נתינתו בנוקבא

(עם זרע שלה). התחלקותו אחר יציאתו. 'מזריע תחילה'

עור בשר גידין ועצמות (דם וזיעה) תקב

עב"ע. עור. בשר. גידין. עצמות. ערקי הדם והרוח. דם.

זיעה

משכן ומקדש

המשכן תקז

תשרי (בו הדין). הדין של ר"ה. תפלות ר"ה. מצוות היום. קול השופר, (ומנין התקיעות). פעולות השופר. התקיעות כולן דין. ראש השנה ויוה"כ

עשי"ת **תקצו**

יום הכפורים **תקצו**
עינויים שבו. בחינות חו"ב ביוה"כ. הארת ע"ק. העבודה ביוה"כ

ימים שבין יוה"כ לסוכות **תקצו**

סוכות **תקצו**
דרגת החג. רמזי סוכה ומצותיה. הקפות (אני והו) (סוכה מה). מצות לולב

שמיני עצרת **תר**

חנוכה ופורים **תרא**

פורים **תרא**
הצרה והגאולה. תקנת הפורים. המגילה

ר"ה **תרב**
ימות החול

תפלה וברכות

עניין התפלה. תפלה ומצוה. תפלה - קרבנות. תפלה - נוקבא. תפלה ביסוד ומלכות. מרכיבי התפלה ("עובדא ומלולא"). מקום התפלה. מנין

דרכי התפלה **תרח**

הכנות לתפלה. איך צ"ל הגוף. איך להתפלל. כללים בתוכן התפלה. בקשות על הכלל. אל מי לכוון. כוונת התפלה. הכוונה בשמות הקודש. "נחש כרוך" לא יפסיק, עקרב יפסיק. עליית התפלה (ה"רעותא"). התקבלות התפלה. אי קבלת התפלה. תפלות (שחמו"ע) כנגד ... זמני התפלה

תפלה ותורה **תרטו**

במלחמה נגד סט"א. תורה דכורא תפלה נוקבא. שיתופם

מנחה **תרטז**

ערבית **תריז**
ברכות ק"ש. ערבית רשות. תענית, וצירופי תפלות. שונות

תקוני תפלה - אמן **תריט**
א' מ' נ'. אמן - א' מן

סדרי התפלה **תרכ**

לזכרים, מל"ת לנקיבות. מצוות עשה. מצוות לא תעשה. קבוצת ד' מצוות

מצוות מסודרות לפי א"ב **תקמב**

ברית מילה. הערלה. החשיבות של היסוד (הברית). מצות מילה חשיבותה (הסרת הערלה). הסרת הקליפה. כלל האדם והמצוות. דביקות בקדושה. רמזים שונים בברי"ת ובמיל"ה. מילה ופריעה. ברית המעור השוואתה לברית הלשון. שמירת הברית. שכר שמי"ה. שכבת זרע לבטלה. בתי דינים, דין. חלב ודם. חלה. יבום וחליצה. לשון הרע. מזווה. מעקה. תרומות ומעשרות. נגעים. נידה. נדרים ושבעות. עבודה זרה. על כללות התפילין. עריות. העריות ומניין. גילוי עריות. מה עוד באיסור. פריה ורביה. ציצית. רמזי ציצית. קשר לתכלת. קידושין. שבועה. שקר. תפילין. על כללות התפילין. תפילין דרש"י ור"ת. תפילין של הקב"ה. תפילין של ראש. שי"ן של תפילין. קשר של תפילין. תפילין של יד. ש"ר בחינת דכורא, ש"י נוקבא. ד' בתים לעומת בית א'. תפילין ושמות הקודש. מה פועלים בהנחתם. קשיות כח הרע. הברכות. תפילין בהשתייכות עם מצוות אחרות. תפילין ציצית מזווה (ק"ש)

שבת

בבינה (כוללת ג"ר). בדעת (התפשטות בינה, כנס"י בן הזוג). בבניה ויסוד. ביסוד. במלכות. בבריא. עוד בעולמות העליונים. שבת בלא שליטת הסט"א. יום ולילה של שבת. שייכותה לימי השבוע. הכנות לשבת דל"ל מגרמה. שבת משפיעה. השכינה בשבת (לעומת חול). הזווג בשבת. נשמה יתירה. שמות השייכים לשבת. רמזי שב"ת. קשר לגאולה. שונות. דו"ן שבשבת - זכור ושמור

איסורי שבת ומצוותיה **תקעז**

איסור מלאכה. איסורים פרטיים. רשויות. תחומין. שונות. תפלות שבת. תפלות שבת בהשוואה לחול. מצוות של שבת. הדלקת הנר. קבלת שבת. כבוד ועונג. ג' סעודות. קידוש. לחם משנה. קריאת התורה. הבדלה. נוסח הברכה. מלוה מלכה. השוואת שבת עם המועדים

ימים טובים

מועדים ורגלים **תקפו**

רגלים לבדם. כל מקראי קדש. שאר ימים

פסח **תקפח**

ליל הסדר. מצה

שבועות **תקפט**

ראש השנה (ותשרי) **תקפט**

ותפקידו. מה הוא יצה"ר. הטוב שביצה"ר. יכולת התגברות עליו.
יצה"ר שטן ומה"מ. סוגים של יצה"ר. דרכים להתגבר עליו

מידות טובות. תרסז

מידות הקב"ה -"ג. מקומם. מניינם. אמירתם והתגלותם. שונות.
מידות האדם. הגדרות בענין המדות. ד' דרגות. מידות וספירות.
קשר מידות ליסודות. התקשרות המדות לאדם. אהבה.
אהבה בעולמנו זה. התחלקות האותיות. יראה. יראה מחו"ב. יראה
שבמלכות. יראת הרוממות. יראה וחכמה. היראה באדם. שונות.
אהבה ויראה. בחו"ב. בעבודת האדם. אמונה. היכן מקומה
למעלה. כשיש חיבור דו"ן. אמונתו של אדם. אמונה ובטחון. בטחון
(ע' אמונה). חסרון בטחון. תשובה. תשובה בבינה. תשובה
בדעת. תשובה במלכות. התעוררות לתשובה. מעשה התשובה.
התקבלות התשובה. בע"ת לעומת צדיק מעיקרו. דביקות. דביקות
של עם ישראל. דרגות בדביקות. אמת. חסד. חסידות. גבורה.
ענוה. גילוי ענוה. תמימות. צניעות. בוששה. עזות. רחמנות.
טהרה. קדושה. 'והתקדשתם'. שמחה (שחוק). שמחה
באימא. שמחה במיתוק הגבורות. שונות. שמחה וששון. שמחה ו...
. שחוק. מחלוקת. מחלוקת לש"ש. צדק. שונאי בצע. שלום.
יסורים

מידות רעות. תרצה

מידות רעות. ראשי מדות רעות. גאווה. גאה דקדושה.
תאוה. האדם המתאוה. חמדה. תאוה וחמדה. הבדלים בעונשין.
תאוה וכעס. כעס. קנאה והתאוה והכבוד. קנאה. בטלה -
עצלות. עצלות כבדות. סכלות ליצנות ושחוק. שקר

איש התנ"ך והש"ס

אדם הראשון. תשד

דרגתו. אדה"ר וחווה. חטא אדה"ר. החטא. תוצאות החטא. בכלל
העולמות. באדם עצמו. שנות אדם. קין והבל. חנוך. אנוש.
נח ובניו

אבות. תשט

מעמידי עולם. שייכים לכלל ישראל. גלגולים. בחג"ת.
'בכל מכל כל'. ת"ת יסוד ומלכות. אברהם ויצחק לעומת
יעקב. רמזים שונים

אבות ואמהות. תשיב

אבות ושאר אישים. אברהם. תוספת ה'. אברהם וחסד.
אברהם ושאר אישים. יצחק. יסוד. גבורות ממותקות. יעקב.
מעלותיו. עד"א. נוקבא. מאירועי חייו. שמו. יעקב וישראל. ישראל
וישרון. יעקב ושאר אישים. יעקב ומשה. אמהות. רחל ולאה.
חשובות

כלל התפלה. קדיש. פסוקי דזמרה. 'אשרי וכו'. קריאת
שמע. פעמיים ביום. ברכות ק"ש. ביאורים. זמן ק"ש. קריאת
שמע. בהיכל אהבה. יחוד שבק"ש. פסוק ראשון. הפרשיות. ס'
אותיות. הדבקות. בשכמל"ו. בשכמל"ו בלחישת. שמע עם בשכמל"ו.
ק"ש (ותפלין) ותפלה. סמיכת גאולה לתפלה. תפילת
(לחש ואחריה). בלחש. ברכות שהם י"ח. ג' י"ב (י"ג), ג'. ג"ר
וג"א. כריעות וזקיפות. כריעות בנה"י. שונות. פרטים על סדר
הברכות. ג' ראשונות. כללות הברכות עם האמצעיות. ברכות
פרטיות שבאמצעיות. ברכת ולמלשינים. ג' אחרונות. חזרת הש"ן.
קדושה דחזרת הש"ן. ברכת כהנים. י"ג יודין. ט' ווין. ו' ההין. ד'
אלפין. ל"ב. כ"ח. שם כ"ב. אחר התפלה. תפלת מוסף.
תפלות פרטיות. קריאת התורה

ברכות

ענינים. תרמא

מאה ברכות. תרמא
רמזים. נגד ס'מ'

נוסחי כלל הברכות. תרמג

ברוך וברכה. נוסח הברכות. יב"ק. ברכת המצות. ברכת
הנהנין

ברכות פרטיות. תרמה

'אשר יצר וכו'. אלוהי נשמה וכו'. ברכות השחר. ברכת
התורה. לא על צדקותינו וכו'. ברכות האכילה. ברכות
הרואה. ברכות הודאה (שבח). ברכת חתנים

עבודת ה' ומידות

מה ה' אלקיך דורש (בכללות). מוסר

תכלית בריאת האדם. תרנא

דרכי העבודה. הדרגה. עבודת הלב. שונות. התנהגויות שונות.
הגדרות שונות בעבודת ה'. עבודה בתחתונים. חלקי עבודה
(חלוקות שונות). תורה ועבודה וגמ"ח. נגד חגת"ם (ועוד). משנת
'הוי עז וכו'. ט"וב. ע"רב. מ'ועיל (טע"ם). סוגי 'עובדים'. הקושי
בעבודת ה'. עבודת ה' עם כח עליון. סיעתא דשמיא. קבלת
עומ"ש. בחירה. נסיונות. כללים בעבודת האדם. לשם
שמים. עבדות. עבד לעומת בן. אי הנאה מעוה"ז. התעוררות
ורדיפה מלמטה. כשלונות. באלו דברים להתחזק. כוחות
עליונים שבאדם. כוחות גשמיים שבאדם

יצה"ט ויצה"ר. תרסא

יצרים ענינים. התקשרותם לטוב. יצר הטוב. יצה"ר מהותו

שבטים תשכב

היותם י"ב. שונות. סידרם. לוי (ולויים). יהודה. יוסף. מדרגתו. חשבונות בשמו. פרטים מאירועי חייו. פרטים בשבטים

משה תשכח

מקומו בספירות. בבינה (בלא חכמה). בהתייחס לשערי בינה. בדעת. בעלה של השכינה. בנצח (והוד). בבריאה. במט"ט. שמו -מש"ה \ הרכב שמו. רמזים בשמו. שמות נוספים. נבואתו. מעלותיו. עוד בדרגתו. משה והשכינה. משה והתורה. מתנות שזכה להן. קורותיו. משה וישראל. מנהיגותו. 'ירדה' בגין הע"ר. משה ואהרן. משה כמתקן (בארץ ישראל). שנותיו. מותו. השפעתו אחר מותו. משה בגאולה האחרונה

אישים מדור המדבר תשלט

יהושע (בהוד -בראשית כא ב). שמואל ושאול

דוד המלך תשמא

בחינת מלכות. רמזי מל' בשמו. שייכותו לנצח. שנותיו ע'. מעלותיו. דרך עבודתו. דוד חי וקיים. שלמה. חכמתו. שלמה ודוד. ספריו. אליהו. ביסוד ומלכות. ירבעם. ישעיה. אמוץ. יחזקאל. מרדכי ואסתר. מאומות העולם. איוב. גוג ומגוג

חכמי הש"ס תשנ

רבי עקיבא. רשב"י. רבי. רב. אב"י ורבא. אלישע אחר

לשון ודקדוק

אותיות תשנג

אותיות יסוד. שמן. מוצאן ושרשן. מאמ"ש יצאו השאר. ה' מוצאות. כללותם. פרטיות. הרכב האותיות. אותיות וספירות. האותיות בספירות. ספירות פנימיות האותיות. האותיות בתיקוני הפרצופים. אותיות ותיבות. א' ראשונה. אותיות א"ב בשם הוי"ה. כ"ב אותיות (כנגד...). כ"ז אותיות

(כ"ח). כ"ח אותיות. א' אחרונה, אלף (בסגול). התחלקותם לג' ז' י"ב - ס"י. בספירות ותקונים. בג' ז' י"ב באדם. אמ"ש. אימות. ז' כפולות. י"ב פשוטות. כפולות ופשוטות. (חילוף זכר ונקיבה). כפולות בדכורא ופשוטות בנוקבא. כפולות בנוקבא ופשוטות בדכורא. מנצפ"ך. נגד ה' אחרונה כפולה. גבורות (ממותקות). מילוי מנצפ"ך י"ב (שאר האותיות - ס'). חלוקתם למ"ן וצפ"ד. צירופי אותיות. חלוקות ב'א"ב'. רמזים ב'א"ב'. חשבונות א' - י'. אה"י. סוגים של חלוקות. אתב"ש. אתב"ש בהשוואה לאלב"ם. אח"ס בט"ע. אטב"ח. אי"ק בכ"ר... . קבוצות קטנות. רמזי האותיות. קוצין זיוגין ועטרות

נקודות תשעב

הנקודה (ראשית הגילוי). ראשית לאותיות. נקודות בחו"ב. השפעת נקודות בעולם. תנועות גדולות וקטנות (ה"ח וה"ג). נקודות של שמות האותיות. נקודות של אותיות א"ב. נקודות ואותיות - בחינות דו"ן (ר' לקמן טנ"א (טעמים נקודות אותיות). חכמה ובינה. נקו' רוח מטהיג לגוף (לנפש). קשרים והשוואות. אותיות דנקודות. מנין הנקודות (וחלוקתן). ט' נקודות (שהן ח'). התחלה מכתר. מחכמה, מבינה. כפילות הנקודות. הערות לנקודות פריטיות. חולם שורק חירק. נקבים מקום ה'נקיבה' מל'. קמץ. בספירות. שונות. פתח. צירי. חולם. חירק. סגול. קובץ (שורק). שורק (מלאפום). שבא. חטפים. דגש ורפה (-קו ע"ג האות)

טעמים תשפב

תכונת הטעמים. בחינת כתר (בינה מחשבה). דרגת 'מחשבה' 'נשמה'. כלי קרב. כלי מדידה. ענין י"ג שבהם. טעמים ונקודות. טעמים נקודות ואותיות. נגד יה"ו. אותיות כוללות י"ג טעמים וט' נקודות. מ"ה נהורין. טנ"א בכתיבה וקריאה. הערות לטעמים מסויימים. שלשלת. רביע. טעמים נוספים

תגין תשפז

גופים תשפז

גוף המדבר וכו'. אתה. בדכורא. בנוקבא. הוא. שונות (בדקדוק ולשון). סיומי תיבות

ערכי
תורת
הגר"א

תורה

ענין התורה

בביאור תורה אם היא בבינה דעת או במלכות באבי"ע וכיו"ב, ע' לקמן.

❖ **תורה**, ה'מכתב' שנברא בע"ש ביה"ש הוא תורה של עה"ח על ידי בחינת ו' שבין י' י' של הלוחות הראשונות, הוא ו' שנלקח מיו"ד של מעלה ונעשה די"ו וניתן למטה להיות ה'ברית התיכון' כידוע, ובחטא הע"ר נשתנה לטור"ר. ת"ז תכ"א מג ע"ג

❖ **תורה**, הקב"ה עשאה לעצם, ומי שרוצה להשיג דרך ד' היא ראשית דרכו, גם אחריתו כי "סוף מעשה במחשבה תחילה".

אדר"א בראשית ד א

❖ **תורה**, התורה נמשלה למים שהיא 'נובלות חכמה של מעלה', מוחין לחות המוח ששם מים, טיפי טל העליון המתפשטים בעצמות, וכאשר אינו עוסק בתורה אז נקראים "עצמות יבישות". לקוט על היכלות בסוף רות דפ"י

❖ **תורה**, התורה מתלבשת ב'פשט' ובמעשה המצוות והסוד סתום בתוכם, ואינו נגלה אלא על ידם, (כמו "בינה" שבעצמה סתומה ומתגלית במעשה ו"ק, וכן בריאה).

תו"ח נ ע"ב

❖ **תורה**, היא 'משל' ו'מליצה', כי כל הספורים שבתורה פשוטן הוא להישיר את האדם, אך בהם משלים (נקראים 'מליצה') והם מלבושים לעניינים פלאיים, והעיקר – הפנימיות.

משלי א ו, ובחמדה גנוה

❖ **תורה** כוללת כל הקומה (נגד הוי"ה עם ב' חלקי כתר נגד שש נשים של אדה"ר נגד נרנח"), מצד של ו"ה הוא עה"ד טו"ר, אבל משם ולמעלה הוא מסט' של עה"ח.

ת"ז תס"ה קיא ע"ד

❖ **תורה**, "שני המאורות הגדולים" שהם ב' שמות מצפ"ץ סיומא דגלגלתא, כתר דכתר (!), הם שורש זו"נ, תורה שבכתב ושע"פ, שם התחלת התורה, וב' השמות הם ת"ר, וזו"נ ו"ה הרי תור"ה. להגר"א קט ב

❖ **תורה**, בע' כוחות שבאדם יש שכל עיוני מחשבתי ומלאכתי (מחשבתי הם האדם ומדותיו ומלאכתי הם המעשים), התורה היא בעיוני בדרכי שמים כי אינה בחומר הדברים, ע"ש. להגר"א א"ב כ [א] (משלי א ב)

כללותה

❖ **תורה**, בה בחי' מלכות שהיא העשירית יהיה קודש' ובשבילה נברא הכל "כל עמל האדם לפיהו" – עמל תורה. לספד"צ ליקוט יד

❖ **תורה**, כל התורה כולה מדבר בכל חלקי הנשמה (–נרנח"י, ה' פרצופים שבאבי"ע, ע"ש) וכל פרטיה, ותבין "כי זה כל האדם".

הדר"ק בחדש עמ' רטו, נדפס סוף אדר"א תשמ"א

❖ **תורה**, בה כל היסודות "דברי כאש" "אבנים שחקו מים" (–ורוח "דבר ה' וכו'", ועפר – כללות – א"ה) הם בתורה, שהן (–היסודות) ד' אותיות הוי"ה.

❖ **תורה**, כולה מסיני וסדרן בז"ת (–ואתנה לך את לוחות – חו"ג, "והתורה" ת"ת, "והמצוה" משנה – יסוד, "אשר כתבתי" נ"ך – נו"ה, "להורותם" גמרא – מל' – א"ה), ומ"מ הכל דרגה דאימא, שמקודם "עלה וכו'" והתקדשתם.

ב"א ברכות ה ע"א [י]

❖ **תורה**, ג' אותיות השם בגילופין בכפלם ה"ס תורה (–[תורה סוד ט"ל אורות –ישעיה ח טז]. יו"ד ה"א וא"ו בכפל יו"ד פ' יו"ד = ר', ה"א פ' ה"א = ל"ו, וא"ו פ' וא"ו = קס"ט, יחד = תר"ה, ה"א = ו' משלימה לתור"ה). אדר"א דברים לב א (אופ"ב)

✧ תורה וחכמה

✧ **תורה חכמה**, תורה ראשית גילוייה בחכמה שהיא מים, וכתוב בס"י ד' מרכיבי מים, ת'הו ב'הו ר'פש ט'יט גימטריא תרי"א = תור"ה, (וכן מתחלת בב' ומסיימת בל', ל"ב נתיבות חכמה).
ס"י יא סוע"ב

✧ **תורה וחכמה**, חכמה (= שם ס"ג עם י' האותיות), ותורה (= מלוי דמילוי ס"ג בלא ס"ג) שהוא בבנינה (תורה מבנינה שם ס"ג עיקרו בבנינה –א"ה), וכתרם הוא כ"ז אותיות שחקוקים בכתר (הוי"ה פשוטה עם קוצו ש"י).

אדר"א בלק כג ז (מהדור"ד)

✧ **תורה וחכמה**, הם ב' דכורין שהם א' – "סלת בלול בשמן" (הסולת תורה קמח, והשמן חכמה –בא"י), וכן בשם מ"ב שבו נברא העולם (חכמה ות"ת שניהם הוי"ה ובמילוי הוי"ה אהי"ה, הוי"ה אדנ"י, מ"ב אותיות –ברא"ל).

ב"א ברכות יז ע"א [י]

✧ **תורה וחכמה**, 'לץ' הוא היפוך תורה משמים ("יגלו שמים עונו" ענשו ונידון בשמים ובנפש), 'כסיל' הוא היפוך חכמה ("בחכמה יסד ארץ" דינו בארץ ובגוף).
משלי יט כט

✧ **תורה וחכמה**, ב'חכמה' לבד אפשר להגיע לדרך התורה כמש"א "קיים אע"ה אפילו עירובי תבשילין", הכל ע"י חכמתו, אך עי"ז עדיין א"א להנצל ממוקשים, רק ע"י "תורת חכם מקור חיים" – ע"י התורה שהיא מקור החיים.
משלי יג יד

✧ **תורה וחכמה**, סוד נובלות של ת'ורה ח'כמה (ב"ר יז ה) (ר"ת, רומז שת"ת מקבל מחכמה), בסוד שם ע"ב (מילוי דמילוי דע"ב עם קש"י = תור"ה), שעם הכתר שהוא פלא (אל"ף – א') = חכמ"ה, ח'כמה ת'בונה.
להגר"א א"ב א [ח]

✧ שמותיו של הקב"ה

✧ **תורה**, כל התורה וכל התיבות והגמטראיות

והצירופין של התורה, כולם שמותיו של הקב"ה, וידעתה – "יודעי שמך".

שיר ה'י, אמ"נ יא ע"ב

✧ **תורה**, א' ז' השמות שאינם נמחקים נגד גוף, ב' הויות פשוטות, מלאות, מנוקדות נגד נר"ן, ג' כינויים כ'חנן' וכו' – לבושים, ד' וכינויים אחרים כ'לחם' וכו' הם בהיכלות. והם כל התורה, והכל יוצא משם הוי"ה, נמצא שכל התורה הוא שמו.
ס"י ד ע"ד

✧ **תורה**, כל השמות הכתובים בה במפורש, וכן הכינויים אינם אלא באצילות ששם יחודו, (אלו שבס' ברית מנוחה הם בבריא).
היכלות בראשית יג ע"ב

✧ **תורת אמת**, מה שאמת היא בראש הא"ב באמצע ובסוף הוא להודיע שהתורה תלויה ב"אמת", וזהו "תורת אמת".
ת"ז תס"ג קי ע"ב (פשוט בתיק)

✧ **תורה**, ד' השמות אדנ"י צבאו"ת הוי"ה אהי"ה, עולים תור"ה (ע"ה ברי"ת), הם כלל כל התורה כידוע, (עליהם אמרו המלאכים "תנה הודך על השמים").
ליקוט בטה"ס "נפש דוד" לרד"ל (בי' בוז"ח), ב"א ברכות ו ע"ב [יח]

✧ מחברת שמים וארץ

✧ **תורה מחברת שמים וארץ**, השמים לה' וכן 'נשמה' שאין לאדם בה, "והארץ לבני אדם" קיומה בשביל ישראל, וגם לריקנין מהם מצוות נפש, התורה 'רוח פיו' 'הוא חיך' וזוכין ל'רוח' רק ע"י תורה שבאמצע.

יה"א ח"ג יט ע"א

✧ **תורה בעש"ן** היא בחינת 'עולם' שבה נברא הכל, והיא מחברת בחינות 'שנה' ו'נפש', שהאדם דכורא בחי' 'נפש' כשהוא לומד תורה צריך זמן בחי' 'שנה' נוקבא כדי ללמוד, שא"א ללמודה אלא בזמן.
לסוד"צ יד

◇ קשרה עם הנבראים

❖ **תורה** כוללת כל הפרטים, הארועים ושרשם, של כל מה שהיה הוה ויהיה לכל אדם ולכל מין, ונכלל עד נח, וכלל כללו בו' ימ"ב, וכלל כללי הכללים בפסוק א', ע"ש.

תפ"ד צ"ח נה ע"א וע"ב

❖ **תורה**, היא דרגה של "דעת" (—שהוא "שקיו דאילנא" — פנימיות ה"אילן"), והוא השקאת האילן שהם ישראל, (וזהו שניתנה ע"י משה, ע"ש).
ת"ז תס"ט קל ע"א

❖ **תורה** (שבכתב ושבע"פ) שורש לכל הנבראים, ומושרשת בשורש דו"ן היינו במו"ס "קורסייה שביבין", וזהו שהיא חצובה מאש.
סת"ז תקנא שתיתאה קסח א

❖ **תורה**, אמצעי בין הבורא ית' לבין ישראל, שכתב הגר"א על משכן ומקדש שהיו צריכים ישראל, והוסיף: כמו ארון וכרובים, וכמו התורה ומילה וקשת ועוד.
ס"י י ע"ג וע"ד

❖ **תורה**, כמו שהמצוות נותנות כח לאיברים וע"י יושלמו האיברים, כן בתורה שהיא יותר בפנימיות מהמצוות היא עצם החיים.

משלי יג טו

❖ **תורה** היא חיותנו (כמו דגים במים כך) האדם כשנתפרד מהתורה אפילו רגע אחד מיד הוא דומה למת, לכן מברכים על התורה "וחיי עולם נטע בתוכנו" (—נר' שמפרש 'עולם' על כל רגע).
ריש ס' דקדוקי תורה

פנים של תורה (מע"ט מאלהים)

◇ מ"ט פנים

❖ **מ"ט פנים** כמ"ש נש"ב ומשה השיג מ"ט, התורה כוללתם והיא עצמה אינה אלא אחת, וז"ש "אין לך עסק בנסתרות" כי "אמרת אלוה צרופה" הכל כלול בתורה אין מדה טובה הימנה ומינה לא תזוע.
משלי ז ה

❖ **מ"ט פנים** טהור ומ"ט פנים טמא הוא בהתפשטות ז"ת דבינה, מצד חסד מ"ט טהור ואף בעה"ד טו"ר, ומצד גבורה בעה"ד טו"ר מ"ט טמא, אבל היא עצמה עה"ח "לא יגורך רע" אודא"ח.
ת"ז תי"ט לו ע"ג

❖ **מ"ט פנים** טהור ומ"ט פנים טמא בבי"ע, אבל באצילות ביחודא שניהם טהור, ("אל תאמרו מים מים", ע"ש).
ת"ז ת"ה כא ע"ג

◇ ע' פנים

❖ **ע' פנים** של תורה עשר לכל צד (וזהו). הגר"א: הם "ששים גבורים", והיא 'היכל הקדש באמצע', עשר שלה, ו' סובב אותה והם גבורים (—נראה שהם ששה סדרי משנה, ס' מסכתות —א"ה).
יה"א ח"ג יח ע"א

❖ **ע' פנים** נרמזים בעד"א — דעת — דת ע', (כמו תרועה שבעד"א — תורה ע'), "מימינו אש דת" — 'ימין' ו'אש' (—חסד וגבורה) ו'דת' באמצע.
ת"ז תכ"א ג ע"ב

❖ **תורה** בע' לשון כתוב על האבנים 'באר היטב' (סוטה לג א, לו א). הגר"א: היט"ב באחר חשבון ע', ובפשוטו היטב = הוי"ה, (דוגמת הוי"ה בניקוד אלהים שהניקוד חשבון ע').
להגר"א ע ב, להגר"א א"ב ע [ד]

❖ **תורה** נחת = בא"ר היט"ב ב"פ (—בא"ר = ד' שמות אהי"ה א"ל אלהי"ם אדני", היט"ב = הוי"ה, והם חגת"ם, כולם נכללים בבניה שעליהם, לכן כולם מנין נחת —ברא"ל) = גי' דאימא פו"א ב"פ (—שם ס"ג עם האחוריים קס"ו = רכ"ט, וב"פ הם נח"ת).
להגר"א ע"א א, להגר"א א"ב ע [ד]

❖ **ע' פנים** לתורה — בפנימיות יי"ן המשמח מבינה, וע' לשון — בחיצוניות.

להגר"א ע"א א, להגר"א א"ב ע [ד]

❖ **ע' פנים** שבתורה, בכל א' מן הע' פנים של תורה יש ששים רבוא פנים, (ואותו פנים שלמד הקב"ה עם משה הוא על כולם וניכר מכל המרכבה שלו).
שיר ה י

❖ מ"ה דאד"ם בהתכללות ד' פני החיות ד' אותיות הפשוטים. ת"ז ת"ע קמ ע"ג

❖ ע' ומ"ט – נגד ס' מ' – עגולא ורבוועא (עש"ב), ועם ה' שבתוכה הס' (בחינת בינה) הופכת לע', ומ' עם י' שבתוכה הופכת לנ' (ש"מ"ט באמת נ'). להגר"א א"ב [ג] 34

תורה בספירות ובעולמות

❖ תורה קדמה לעולם

❖ תורה קדומה, כ"ב אותיות כלולים בתורה הקדומה אלפים שנה, שהן מו"ס וליבא (–בינה דא"א –א"ה) שמתלבשים באו"א קודם לו"ק, וכ"א נקרא אֶלֶף – אֶלֶף בינה אֶלֶף חכמה. ס"י ה ע"ד

❖ תורה של מעלה היא חו"ב אלפיים שקדמו ל'עולם', לא תורה שניתנה למשה, אלא תורה עליונה שרצה רשב"י לתקן בגילוי האדרא, לצמצם האור הגדול של עתיק יומין שיוכל אורה להתגלות למטה בשביל זו"ן.

לקוט ריש אד"ר

❖ תורה, אלפים שנה שקדמה לעולם הם כנגד חו"ב "אלף חכמה אלף בינה", כידוע, שהיא לפני ו"ק שתחילתם מ'חסד'. תו"ח מט ע"ב

❖ תורה קדמה לעולם, שקודם שנברא העולם היה הוא ושמך אחד, והעולם נברא בב' כי קודם הוא נעלם, וז"ש שהתורה קדמה לעולם (–אר"ל שהתורה פנימיות קודמת לחיצוניות, ורמז לדבר א' ד'אנכי –א"ה). להגר"א א"ב א [כט]

❖ תורה דרגת חו"ב

❖ תושב"ב בחו"ב, חכמה (ע' ויקהל ר א), שמשם נקראת "אחותי בת אבי וכו'" "ותרב וכו'", וכן תושב"כ נקראת "שבע שנים" מבינה, שחו"ב לא נפרדים. יח"א ח"ג יח ע"א (פשוט בור)

❖ תורה, מחשבה היא התורה היא בחינת ה"מחשבה", (א' הוא 'מחשבה' אלף חכמה [–וכן 'אלף בינה'], וזהו שפתחה התורה בסיני בא' ד"אנכי"). ת"ז תס"ט קיח ע"ב

❖ ע' פנים של תורה, ז' שערים שבראש (שבס"י, נגד ז' נתיבות, ע"ש) שכלל כולם הם ע', ע' פנים של תורה, (נגדם סידר רשב"י ע' ס"י ה ע"ב תקונים).

❖ ע' פנים דרגה דאמצעיתא בין מ"ע ומל"ת, והן ג' דרגין שנתן לנו הש"י, (נגד אברהם ויצחק וע' נפש [כלל ישראל], נגד ע' אומין עשו וישמעאל שרצה לתת להם תורה).

ת"ז תל"ב פד ע"ד

❖ ע' פנים של תורה כולם יתגלו לעת"ל, וזהו י"ן המשומר שלא נתגלה מששת ימי בראשית. ת"ז תכ"ב עד ע"ד

❖ מ"ט פנים וע' פנים (דו"ן)

❖ ע' פנים ומ"ט פנים, ע' פנים לתורה שבע"פ (בית הי"ן), מ"ט פנים (ודגל"ו) לתורה שבכתב למשה, ולמלאכים נ', יחד הם ק"כ צירופי אלהי"ם. שיר ב ד (עדה"פ). להגר"א קעד

❖ ע' ומ"ט, ז"פ 'טו"ב' הנזכר במע"ב הוא מ"ט וע' שבהם ניתנה התורה "ותחסרהו מע"ט וכו'" (כפילות ז' בשעור 'טו"ב' = קי"ט, שז' פעמים י' הוא ע', וז"פ ז' הוא מ"ט). ב"א ב"ב ט ע"ב

❖ ע' ומ"ט, בישראל היו ע' נפש כנגד ע' פנים של תורה, וחושב בפרשת ויגש מ"ט בני לאה לבד (–נגד מ"ט פנים) והשאר לבד ובין כולם הוא ע'. הגש"פ ("במחתי מעט")

❖ מ"ט פנים וע' פנים (–ע"ש שלא נזכר "של תורה"), המ"ט הם מ"ב ז' צנורות (עם דעת) ועם מל' של כ"א = מ"ט, ונוקבא הכללית ג' צנורין כ"א ז' (שהיא 'בת שבע') משלמת לע' פנים. ת"ז תי"ט לח רע"ב

❖ ע' פנים מ"ט פנים ד' פנים, ד' (שהן פרד"ס נגד הוי"ה) כלל פני החיות. "פני אדם" בשם מ"ב שממנו מ"ט פנים במט"ט, וע' פנים שרשם בשם ע"ב פני ג' חיות (אבות), וד' הוא כלל המ"ב והמ"ט.

סת"ז תקונא שתייתאה קע א

❖ ע' פנים ומ"ט פנים של תורה, ע"ב (–שהם ע' כידוע) הם מי"ב פנים של המרכבה, מ"ט הם

נשמה פנימית דרגת משה, ועדיין לא זכינו לזה. ת"ז תכ"א נ ע"ג וע"ד

❖ **תורה**, היא דרגה של "דעת" (שהוא "שקיו דאילנא" – פנימיות ה"אילן"), והוא השקאת האילן שהם ישראל, (וזהו שניתנה ע"י משה, ע"ש). ת"ז תס"ט קל ע"א

❖ **תורה** נקראת דעת שהיא דת ע' – "דת" בין 'ימין' לבין 'אש' ("מימינו אש ד(ע)ת") הוא חו"ג וכמ"ש בפר' יתרו פד ב עש"ב, וע' פנים (כמו תרועה – תורה ע').

ת"ז תכ"א נג ע"ב, סט רע"ד

❖ **תורה** בלוחות שניות ניתנה בחו"ג המתפשטים מבינה – מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, ות"ת מכריע את ההלכה.

ת"ז תי"ט לו ע"ג

❖ עד"א

❖ **תורה** היא תרי"א יצאה מחו"ג – אהבה ויראה שקודמים לתורה, ומתבאר בתיק' שהוא מצד אדנ"י שבה י' חכמה בסוף, (אבל מצד הקב"ה בשם הוי"ה, י' קודמת).

הת"ז ו ע"ד

❖ **תורה** חשבון תרי"א בעד"א, ונשלם תרי"ג במ"ע ומל"ת בחו"ג ששם י"ה, הרי יה"ו, (וה' אחרונה תושבע"פ כלולה מהכל).

ת"ז תס"ט קכג ע"ג

❖ **תורה** (לשמה) בעד"א, כולל תושב"כ ותושבע"פ ו"ה, וכולל גם י"ה – יראה ואהבה, הוי"ה שבעד"א, והכל סובב על הדעת שבפנים, ע"ש.

ת"ז תכ"א נ ע"ג

❖ **תורה** בעד"א, שימין ושמאל עשה ול"ת נעשים אחד בלימוד, וזהו ענין היחוד שהוא עד"א.

ת"ז תכ"א סב ע"ד

❖ ביסוד ובמלכות

❖ **תורה** יוצאת מיסוד, יסוד הוא הר סיני שמשם יוצאת תורה "כי מציון תצא תורה".

ת"ז תכ"א נב ע"ב

❖ **תורה** היא כ"ב אותיות שנתגלמו בבינה מחכמה – ממים, ובמים ד' חלקים נגד חבת"ם ת'הו ב'הו ר'פש ט'יט ר"ת תרי"א = תור"ה, (ורומזת לחכמה שמתחלת ב' ומסיימת ל' – ל"ב נתיבות חכמה). ס"י יא ע"ג

❖ **תורה** מתחילה בב' ומסיימת בל', נגד ל"ב נתיבות (והם בחכמה, ואף בבינה ל"ב אלהים כידוע). ס"י יא ע"ג

❖ **תורה** מתחילה בב' כי הא' הוא בא"א כידוע, לכן תורה בב' בחכמה כידוע. יה"א ח"ג ה ע"ד

❖ **תורה** שבכתב באימא אבל מסט' דאבא (כדמוכח בזוהר). תנ"ה קב ע"ב

❖ בבינה

❖ **תורה**, צירוף אותיות לפי סדר (כמו שהוא בתורה) הוא בבינה – ים התורה, וכן הוא בבריאה שהתורה היא תורת הבריאה, (ואצילות לא נתגלתה בתורה). תז"ח נ ע"א

❖ **תורה**, נתגלתה מתוך 'עלמא דאתי' מכ"ה נהורין 'רבות משחא דעלמא דאתי', (זוהר). הגר"א: מורכב מג' תנ"ך שממנו כ"ב אותיות התורה, נכללו בחג"ת בהעלם ונתגלו בנצח דהיכלות, ע"ש.

היכלות פקודי יד ע"ד

❖ **תורה** (היא נשמה – תקונים), בבינה (ימא דאורייתא "אנכי" של מ"ת), ומ"ש שהיא בעד"א משום שהיא שורה בו. ת"ז תכ"א ס ע"ב

❖ **תורה**, "סם" של התורה (אם זוכה ואם לא), הוא בחינות ס' ומ', נגד בינה ותבונה – עיגול ורבוע (ע"ש). להגר"א א"ב ג [גן נעול 33 מח]

❖ דרגה של דעת

❖ **תורה**, נזכר בתיק' ג' דרגות: כשהיא (מל') הולכת לבעלה ברגלים היא 'הלכה', בשני זרועות המלך 'קבלה', ובנשיקות פה 'תושבע"פ'. הגר"א: הכל סובב על הדעת הפנימיות, נגד ג' דרגות רב"ג, מקומות המל' בעטרה טיבור ופה, 'פה' היא

הרצון שקודם למחשבה ולא ידוע מהו).
תז"ח נ (ע"א ו) ע"ב

❖ **תורה בבריא** לפיכך אותיותיה כתובים בתורה כמו שמסודרים בכסא ששם הוא כסדר. הת"ז יז רע"ב (פשוט בתי')

❖ **תורה בבריא** (כמ"ש בסת"ח), מתחילה בב', שהיא בינה כסא (שם תהום [חלל האגוז] שמנפילה לשם א"א לעלות לבד, כמו עכשיו בגלות, ע"ש), והיא היכל לנקודה שבתוכה חכמה שהיא ממל' דאצילות. תז"ח תכ"א מד ע"ב

❖ **תורה ש"ס** הוא מאכל חיות הקודש" (תיק'). הגר"א: כל עניינים שבש"ס הם פרטים של ההיכלות אלו (-הנזכרים בפר' בראשית ובפר' פקודי). היכלות בראשית יג ע"ד

❖ **תורה בבריא** שכוללת דו"ן, טוב ורע אור וחושך ובה שייך זכות וחובה שכר ועונש, אבל באצילות ל"ש כל זה. ספד"צ מז ע"ב וע"ג

❖ בהיכלות

❖ **תורה**, סוד התורה התגלות אורותיה בגווניהם הוא בהיכלות דבריא בנה"י (בהיכל הג' שנגד הוד, כי בחג"ת כלולים אך סתומים). היכלות בראשית יד ע"ד

❖ **תורה**, אין כבוד אלא תורה והוא כבוד דבריא ששם התורה ושם 'כבוד חכמים ינחלו', (ולכן הלומד מחברו פרק אחד צריך לנהוג בו כבוד), וכל הש"ס נכלל בהיכלות שבבריא. היכלות בראשית יג ע"ד

תורה ושמותיה

תורה, מה שהיא שמות הקב"ה ר' לעיל ב"ענין התורה". בענין מה שהקב"ה מסתתר בה ר' לקמן בענין הסודות לראוין בלבד.

❖ רמזים של שם "תורה"

❖ **תורה** = אדנ"י צבאו"ת הוי"ה אהי"ה, שמות המרכבה שבז"ח שה"ש שהם מרמזים

❖ **תורה**, מקום התורה הוא ביסוד דנוקבא (נקרא בזוהר שלח "בנימין"), (ואחר החורבן נגנזו אצלו יסוד דדכורא יוסף הוא הארון הלוחות והמקדש, ע"ש). יה"א ח"ג יט ע"ד

❖ **תורה**, ב'רות' נדבקה ה' ונעשית תורה ונאמר עליה "וקול ה'ת'ר'ר' נשמע בארצנו", (תיק'). הגר"א: בארצנו שכינה אימא של ישראל היא תורה. תז"ח תל"א פג ע"ד

❖ התורה ב'בריא' בדרגתה ובענייניה

(בריא' בנתינתה, ר' לקמן בענין נתינת התורה. וע"ע לקמן בענין החלוקות השונות בתורה שמתחלקת באבי"ע)

❖ **תורה**, כתוב בזוהר (עה"פ "היא הבאר וכו'") ש'באר התורה' יתר עמוק מן התורה שנאמר בה "רחבה מני ים", כותב הגר"א: "ים התורה" בדרגת בינה המקננת בבריא, וה'באר' 'בת מלך' דאצילות ממלאת את ה'ים'. יה"א ח"ב ט ע"ג

❖ **תורה** שלנו בבריא טו"ר, ואעפ"י שדרשו והשיגו בה דברים מאצילות, הכל (אף אצל משה) בבריא שכלולה מהכל, (כמו שמשגיגים ממלכות כל הספירות שלמעלה). תז"ח מא ע"ב וע"ג

❖ **תורה בבריא**, לכן ניתנה במ' יום נגד מ' יום של יצירת הולד בבינה המקננת בבריא. יה"א ח"ג א ע"ב

❖ **תורה**, כל התורה תלויה ביציאת מצרים, שהתורה היא בבריא, וכן יצ"מ שאמא מקננת בבריא, ומצידה יצאו ממצרים כמ"ש בזוהר. ספד"צ נז ע"א

❖ **תורה** ניתנה בבריא בהיכל קה"ק, אבל אחר חטא אדה"ר שירדו העולמות ממדרגתם נחשב אותו מקום רק למלכות דבריא, ראש לבחינת יצירה מט"ט (עש"ה). תז"ח תכ"א מז ע"א

❖ **תורה** היא תורת הבריא ולא התגלה בה עולם האצילות, (שהוא דרגה של חכמה שידוע מציאותה ולא מהותה, דוגמת באדם

❖ **תור"ה**, תחילתה בסיום הגלגלת – ב' מצפ"ן (שם מלא שני השמות [חילוף הוי"ה חשבון אלהי"ם במילוי]) שורש זו"ן תושב"כ (הוי"ה) ושבע"פ (אלהי"ם), ב' השמות הם ת"ר וזו"ן ו"ה, הרי תור"ה. להגר"א קט ב

❖ **תור"ה**, י"ג שמות ו' בדכורא ז' בנוקבא, בסוד י"ג שמות שהתורה וכו' (ו' היות = קנ"ו, ז"פ אדנות = תנ"ה, ויחד הם תור"ה, שדכורא כולל ו', ונוק' ז' השביעית כוללת גם את הדכורא לכן היא ז', וע' אהלי שם). להגר"א מכת"י עמ"י קנט

❖ **תור"ה** = קמ"ץ (חסד) שב"א (גבורה) חל"ם (אמצע) = א"ש מי"ם ורו"ח, (כולל ו' המחבר של ורו"ח [כמו "ויעקב"]). להגר"א א"ב מ [ח]

❖ **תור"ה**, תור"ה עם שילוב זו"ן (שביסוד) שעולה הוי"ה אדנ"י עולה לחשבון שב"ת (שהיא ביסוד). להגר"א א"ב א [ד]

❖ **תור"ה** ראשית גילוייה בחכמה שהיא מים, וכתוב בס"י ד' מרכיבי מים, ת'הו ב'הו ר'פש ט"ט גימטריא תרי"א = תור"ה, (וכן מתחלת בב' ומסיימת בל', ל"ב נתיבות חכמה).

ס"י יא סוע"ב

❖ **תור"ה**, בתורה נבראו ד' חלקי העולם: ש'מים, ש'מי השמים הארץ וי'מים (ר"ת תור"ה) שמים ושמי השמים – ת"ר של תורה, (ארץ ימים ו"ה של תורה – פר"א). להגר"א א"ב ת [ג]

❖ **תור"ה**, כמו שג' נקודין תור"ה (קמ"ץ שב"א חל"ם = תור"ה), כ"כ ג' יסודות ו' עם רוח (מי"ם א"ש ורו"ח = תור"ה). להגר"א א"ב מ [ח]

❖ **תור"ה**, ישראל צריכים תמיד 'אות' נרמזים בא'ורה (תורה) ש'מחה (שבת יו"ט) ש'שון (מילה) י'קר (תפלין) ר"ת חשבון תור"ה (ר"ת הוא הכלל), שתורה היא הממוצע כלל כולם. אסתר ח טז

❖ **תור"ה**, פרשיות התורה תרע"ד, מילוי המילוי של שם ס"ג = תרע"ד, שבמילואם לבד תור"ה (כמפחיתים מתרע"ד את שורש המילוי שהוא ס"ג שורש לתור"ה שבכינה – בא"י), וכתרם כ"ז אותיות. אדר"א בלק כג ז מהדור

על כל הע"ס, (שיסוד כולל נה"י, ובינה כוללת ג"ר, וכלילותם ביסוד – ברי"ת).
יה"א סז"ג לו ע"א, מהגר"א בטה"ס "נפש דוד"

❖ **תור"ה**, ד' שמותיה (אהי"ה הוי"ה צבאו"ת אדנ"י = תור"ה) בהתחלק הא' הוא ברי"ת הם ח"י אותיות [פשוט של שמות הנ"ל] ובג"י (אותיות השמות במילואן) נ' אותיות נ' שע"ב – ב"ל ח"י. ליקוט מהגר"א בטה"ס "נפש דוד"

❖ **תור"ה**, ד' שמותיה (אהי"ה הוי"ה צבאו"ת אדנ"י = תור"ה) הוא טו"ב (מס' האותיות), וזהו "אין טוב אלא תורה", בהתחלק א' של צבאו"ת ח"י אותיות, וגילופי השמות י"ם אותיות, יחד חיי"ם. להגר"א א"ב נ [א]

❖ **תור"ה**, ד' שמותיה (אהי"ה הוי"ה צבאו"ת אדנ"י = תור"ה, ע' ז"ח ריש שה"ש), ובהתחלק א' (צבא-אות) לשנים הם י"ח ובג"י נ' (י"ח אותיות, ובמילוי נ' אותיות והם נשמת כ"ל ח"י של שבת, ע"ש). להגר"א א"ב נ [א]

❖ **תור"ה**, ד' שמותיה (אהי"ה הוי"ה צבאו"ת אדנ"י = תור"ה), ובהתחלק שם צבאו"ת (בהכפל כל השם צבאו"ת כי הוא משמש עם שמות נוספים – פר"א) עולה מנין האותיות כ"ב. להגר"א א"ב א [כד] ת [ג]

❖ **תור"ה**, כו"ש – ש"ך עם ו' שבז"א (באבא), פר"ה – פ"ר בנוקבא עם ה' (באמא), וז"ס תורה (כו"ש פר"ה = תור"ה, ע"ש) שניתנה בגבורה, ששניהם [גם חלק הזכר] נותן לנוקבא בסוד זווג מאבא, ע"ש. יה"א ח"ג ו ע"ג

❖ **תור"ה**, כו"ש הוא שכ"ה – ה"פ אדנ"י עם א' (הוי"ה המאיר) דכורא, פר"ה מאימא – מ"ד ומ"ן, ש"ך ופ"ר = ת"ר אורות עצמן, ו"ה הכללות, ושניהם (כו"ש פר"ה) גבורות, תור"ה שניתנה בגבורה. יה"א ח"ג כב ע"ב

❖ **תור"ה** בגימטריא כו"ש (ש"ך דינים) ל"ב פ' [י' שבדכורא ו'], פר"ה (מנצפ"ך שבנוק-ה') = מצפ"ן ב"פ = ת"ר, עם ו"ה (למיתוקם). להגר"א צד א ב, יה"א ח"ב לט ע"ב

והיא נעולה מאד. נביאים ראשונים ואחרונים
'גל' נעול' מעין נובע 'גולות' עילית ותחתית'.
כתובים 'מעין חתום' שבהם הקץ שהוא חתום
כמ"ש חז"ל (מגילה ג א). משלי ד יב

❖ **תנ"ך, ג' דרגות** (שבפסוק 'נר ה' וכו' "ובכל
דרכיך וכו'", ע"ש) שהן כלל הכל, תורה נביאים
כתובים, מקרא משנה גמרא, "אורייתא
תליתאי וכו'", וכמ"ש במק"א בארוכה.

ב"א ברכות סג ע"א [נג]

❖ **תנ"ך שרשם בג' אורים** א"ס שבטש במוח, ומוח
בגרון ומגרון, נגדם התורה היא אור אחד,
ומתוכה יצאו נביאים וכתובים, שהתורה כללן
כמ"ש בתז"ח (ד"ו כא ט"ב), ומתוך הג' יצאו
כ"ב אותיות, עש"ב. היכלות בראשית יד ד

❖ **תורה ונביאים** באצילות שנביאים בנו"ה
דאצילות, וכללות' ביסוד שבו י"ג תקוני
דיקנא בסוד צמר (זקן תחתון), ולכן טעמי
המקרא שווים לשל תורה, אבל כתובים
במלכות בירידתה לבריאה, ע' לקמן.

תז"ח כא ע"ב (בי' בת')

❖ **תורה ונביאים, בתושב"כ** נאמר "וידבר ה'
שהיא בחינת "קול" ו"דיבור", ובנביאים כולם
אין לשון וידבר, (פרט לערי מקלט [יהושע כ] שהם
בתורה), שהם תושב"כ" (ביחס לתורה).

אדר"א דברים לב א

❖ **תנ"ך, ראש וסוף של תורה** ושל נ"ך נותן
'לול"ב' המציין את היסוד ובו רמ"ח עולמות,
ע"ש. אדר"א דברים א א

❖ כ"ד ספרים

❖ **תנ"ך, כ"ד ספרים**, כנגד כ"ד צירופי אדנ"י
שבמלכות, כנגד י"ב (צירופי הוי"ה) שלו
ושלה. ס"י כ ע"ד

❖ **תנ"ך, נביאים וכתובים** הם י"ט ספרים,
משלימים ה' חלקי תורה שהם זכר (נגד חו"ה
שהיא מילוי של אד"ם – בא"י).

אדר"א דברים לב א (אופ"ב)

❖ **תור"ה בסוד הפרשיות** לבד הסדרים, עם
עשרת הדברות (תור"ה עם י' הדברות = תרע"ד
פחות נ"ג סדרים [כי פר' ויחי סתומה] הרי תרכ"א
שהם תור"ה עם י' הדברות – א"ה).

ישעיה ח טז השמטות

❖ **תורה, ז' כפולות** הם כ"א ד' "דגש רפה רך
וחזק" ככתוב בס"י, ועולים כ"ח עיתים, והוא
כ"ח של מע"ב, וכן כ"ח של תורה אי"ה
או"ה, (ע"ש).

❖ **תורה הוא סוד ט"ל** "כי טל אורות טלך", שהן
ג' שמות של האבות שכלולים בג' אותיות
(ר"ת האבות עולה כ"א שהוא חשבון יה"ו, וי"ד
ה"א וא"ו חשבון ט"ל הוא תושב"כ כמ"ש בתז"ח ז
ע"א). פי' ליסעיה ח טז

❖ דברים המתפרשים על התורה

❖ **בארות** שחפרו האבות, הכל בשביל
תושב"כ פ. סת"ז תקונא תמינאה קנא ב

❖ **ירידת המן** והפעולות שנעשו בו הכל בתורה
כמתבאר מתוך התיקונים, (המן הוא הבינה
להבין דברי תורה [לבד הדעת] מצד עד"א
– תכ"א מד ע"א). סת"ז תקונא תליתאה קסה ב

❖ **(שמן מרמז לתורה ע"ש "שמן זית ז"ך"** –
כ"ז אותיות של תורה, (וכן להחכים ידרים –
מנורה בדרום). ב"א ברכות נו ע"א [יח])

❖ **שכינ"ה שפ"ה ולשו"ן**, ה"ס אורך ורוחב
וגובה של התורה [שעורי תיבת נח בלא ה'].
שיר א א עד"ס

תורה נביאים וכתובים

❖ **תנ"ך, "מועצות ודעת"**, דעת' דרגת משה פה
אל פה – תורה, 'מועצות' בכליות וכנפי ריאה
כולל ב' דברים: שהקב"ה מדבר בנתינת עצה
– נביאים, שהקב"ה נותן עצה בלב רוח"ק –
כתובים. משלי כב כ

❖ **תנ"ך, תורה** – 'גן נעול' שבה ג"ן סדרים

❖ **תורה היא האותיות**, ויש לה 'סמכין' גלויים – הנקודות, ופנימיים – טעמים (שהתפשטו מנקודות) שמנהיגים ובלעדיהם אינה יכולה לצאת, והם ט' וי"ג כנגד האותיות.

תו"ח כ ע"ד (בי' בתו"ח)

❖ **מקרא** הוא למטה מברייטא ומשנה אף שהוא קודם, שהוא קרוב לנו יותר בגלות ולכן אורו מרובה (ע"ש), ועד"ז תנאים בנה"י ואמוראים בחג"ת.

❖ **מקרא** לבד אין לו הבנה, וכן תושבע"פ הקשו בכ"ד 'מנא לן' והביאו מקור בתורה, וזהו שעסקו הראשונים במדרשי המקראות המחברים תושבע"פ עם תושב"כ. פנימיות החיבור הוא הסוד יסוד, י"ג מידות שהם יסוד המחברם לאח"ד = י"ג, והוא גנוז בתורה שבכתב.

תו"ח לו ע"ג (בי' בתיק)

❖ **מקרא**, צריך לדעת פשוטו של תורה (ע' לקמן בענין פרד"ס על פשט), שידע את ה'חותם', שהתושבע"פ היא כחותם המתהפך, היפך תושב"כ (כמו שאמר הלל לגר למחר להיפך, וכמו רציעת ע"ע, ופיגול ורוב התורה).

משפטים כא ו, בלק כד ג מהדור

❖ התורה והאותיות

❖ **אותיות התורה**, בשמים אותיות התורה הם בעירוב – 'בדמע'. (רמב"ן). הגר"א: **שאותיות** כמו 'אורים' (בז"א), והתיבות הם בדרגה תתאה שבבואן לארץ (במלכות) נשלמים ונעשים תיבות וזהו 'תומים'. ב"א ב"ב טו ע"א

❖ **תורה**, אותיותיה בכינה אינם כסדר שהם בחכמה, אלא "צרפן" בצירופין של כינה כמו שהם בתורה, וכן הם מסודרים ב'כסא' כסדר (שלפנינו), שהתורה היא תורת הבריאה.

תו"ח נ ע"א, הת"ז יז רע"ב (פשט בתי')

❖ **אותיות**, כ"ב אותיות הידועין הן תורה הקדומה אלפים שנה, שהן מו"ס ולבא (חור"ב דא"א) שמתלבשים באו"א קודם לו"ק.

ס"י ה ע"ד

❖ **תנ"ך** הוא ו' ספרי תורה וי"ט נביאים וכתובים, (נגד תפלות שבת ותפלות חול) – ז' וי"ט דו"ן שהיא כוללתו (היא חו"ה, ומשלימה ז' שלו לכ"ו – הוי"ה – פר"א). ב"א ברכות כט ע"א [ד]

❖ חלוקתם לפי ספירות

❖ **תנ"ך**, תורה נגד האבות (מ"ע ומל"ת ותורה), נביאים – נו"ה, וכתובים, נחלק לו' וה' מגילות [כנר' נגד יסו"מ]. ב"א מגילה ג ע"א

❖ **תנ"ך**, תורה בכינה 'מא דאורייתא', ונביאים נו"ה של המלך וכתובים (כידוע רוח"ק) במלכות (מבואר כן בדברי רשב"י ת"ז נה א, ע"ש), והם הדרגות שהם נגד ג' סעודות שבת ככתוב ביתרו צב א.

יה"א ח"ב ז ע"ד

❖ **תנ"ך**, "כתובים מזה ומזה" משני הידים שהם חו"ג, נביאים בנו"ה (וזהו שבר"ה פסוקי כתובים קודמים לנביאים), תושב"כ עד"א ('רוח') נכלל בחו"ג ("שני לוחות כתובים") ושכינה תושבע"פ (מלכות 'הקדוש') נכללת בנו"ה.

תו"ח מו ע"ג (בי')

❖ **תנ"ך**, בחג"ת, תורה בת"ת 'ספר זכרון' 'ספר תורה' (ר"ל, בעד"א – א"ה) (בתהלים קיא: "ראשית חכמה" בראשית 'בחכמתא'), וממנה נביאים בחדס וכתובים בגבורה (ע"ש).

יה"א ח"ב ה ע"א (בי' בזהר)

❖ תורה שבכתב

❖ **תורה** נקרא בתיק' 'ספר ישרים' (בע"ז דף כה על בראשית) הוא יסוד שכולל כל ה"ס ה' ישרים, שעד"א נקרא "ישר" שמכריע בין ימין לשמאל, והיסוד נקרא 'ישרים' שמקבל מכולם ו'צדיק וישר הוא'.

ת"ז תכ"ה עח ע"א

❖ **תורה שבכתב**, 'בת שבע' יצאה מתושב"כ (וזהר). הגר"א: 'בת שבע' היא תושבע"פ והיא אימא, ותושב"כ היא חכמה (משם "ותרב חכמה שלמה") אלא שחו"ב אינם נפרדים, וזהו תושב"כ.

יה"א ח"ג יח ע"א (בי' בזהר)

תורה / ערכי תורת הגר"א

'מליצה' ואומר שאין הפירוש כפשוטו לעשות המצה, אלא שהתורה מרמזת בדבר זה דבר אחר, (שאינו לקיים המצות כפשוטן, ע"ש).

משלי יט כח

חמשה חומשים

ר' [א"ב] ער' ספר תורה

❖ **חמשה חומשים** כנגד ה' פרצופים שכוללים כל האצילות (א"א, או"א זו"ן), ה' עולמות שכוללים כל העולמות א"ק ואבי"ע, ד' אותיות הוי"ה עם קוצו של י'. ^{ספד"צ א ע"א}

❖ **ה' חומשי תורה** בה' ספירות מחדס עד הוד, (ומדרשי המקראות ביסוד). ^{ת"ז תי"ט לו ע"ג}

❖ **ה' חומשים** "כה תאמר" בהם צוויים – בה' עליונה, "ותגד" כ"ד ספרים שאין בהם רק הגדה שהיא מלכות כ"ד צרופי אדנ"י.

^{הת"ז טו ע"ב}

❖ **חמשה חומשי תורה** מבינה "מא דאורייתא" – ה', מתלבשין בו"ק בנ' שערים עד הוד ונכללים ביסוד, וזהו תושב"כ בעד"א (נרמזים ב'מט"ה' – מ"ט פנים ה', ע"ש). ^{תז"ח כה ע"א}

❖ **ה' חומשי תורה**, תושב"כ בינה "מא דאורייתא" המתפשטת בה"ס חגתנ"ה, והן ה' חומשים שהן נ' פרשיות שכל ספר כלול מעשרה כמ"ש במדה"נ פר' וירא, והן נ' שערים. ^{ת"ז תי"ט לו ע"ג}

❖ **ה' חומשים**, תורה משולשת: שמות ויקרא במדבר, נגדם ג' ספרים בדברים נגד ג' שערים (רב"ג בס"י) שהם רת"ס (נגד בינה וזו"ן, ע"ש ביאור החלוקה בבא"י), ובראשית השורש.

^{אדר"א דברים א א}

❖ ה' חומשים נגד ו' ש"ס

❖ **ה' חומשי תורה** נגד ז"א ת"ק פרסה, (ששה סדרי משנה נגד נוקבא ששת אלפים פרסה

❖ **אותיות התורה** הן מלבוש לתורה, לכן נכתבים על עור, דוגמת עור האדם שהוא מלבוש, אבל דגשים נקודות ומעמים נגלים רק ע"י האותיות, דוגמת נר"ן שאינם ניכרים בלא חיות ותנועה של הגוף. ^{לת"ז נב ע"ג}

❖ **אותיות התורה** הם א"ס (כמו הספירות), שהן מתמלאין במילוי ומילוי המילוי עד אין סוף, וכ"ז לפי שאין סוף מתייחד בהם.

^{ס"י ח ע"ד}

❖ **אותיות כ"ב** רמוזות בתחילת התורה וסופה באותיות ב' וכ' (אות אחרונה בתורה ל' שהוא כ' עם נקודה י' = ל' – פר"א), שהיו ס' וס' תבונה ובינה, ונפתחו ונעשו ב' של בראשית ונקודה בתוכה (–חכמה) וסוף התורה כ'.

^{להגר"א א"ב גן נעול עמ' 33, מט, (39 נז)}

❖ **אותיות התורה** במדה ובמשקל, גדולות קטנות ובינוניות, והבינוניות הן אותיות התורה כי עיקר התורה בז"א – גוף התורה.

^{ת"ע קנח ע"ב (פשט בתי)}

❖ לומדיה

❖ **מקרא** (בעשיה) הקליפה הרכה החיצונה של האגוז שלומדים תשב"ר.

^{תז"ח ז ע"ד, תז"ח תכ"א נ ע"ב}

❖ **מקרא** מודים בו האומות (סוד שמש), אבל משנה תלמוד ואגדה (נגד פה ידיים ורגלים) מיוחד לישראל לבד. ^{ב"א ב"ב ח ע"א}

❖ **תושב"כ** גם לאומות מחמת שהיא גבוהה (דוגמת חוש ריח שנהנים אף הרחוקים), אך תושב"כ לישראל בלבד שנפשותם מן הארץ (חוש האכילה). ^{שיר א ג (עדה"ה)}

❖ **מקרא**, רק להבין אבל א"צ לחבר דבר לדבר, י' דאדנ"י בלא גוון כלל (–מבחינת החכמה, אבל אדרבה היא כלולה מכל הגוונים כבלהגר"א קיא ב), לכן "מאסו הבונים", והכל הולך אחר הפשט, ונמשכים אליו. ^{תז"ח תכ"א נ ע"ב}

❖ **מקרא**, אדם בלי עול שמים עושה תורה